

Sven Rosborns inlägg i FaceBook året 2020

1 jan 2020

Vikingakungen Harald Blåtand satt ju som kung över Danmark, däribland inberäknat Skåne. Men vad känner vi till om hans släkt? Jag har försökt att sammanställa en del av det äldre historiska materialet i denna fråga. Klicka på denna länk för att komma till vår sida om Harald Blåtands grav som vi funnit i Polen

Där kan ni under ”Senaste nyheter” läsa artikel ”Om Harald Blåtands släkt”.

Jag tar i artikeln också helt allmänt upp ett helt nytt, hittills okänt handskriftsmaterial som nu dykt upp. Detta påträffade Tomas Sielski och jag när vi arbetade med Harald Blåtands grav som vi funnit i norra Polen. Detta handskriftsmaterial, som handlar om Danmarks historia från mitten av 900-talet till 1000-talet, är emellertid fortfarande under bearbetning och dess publicering kommer därför att dröja.

Bilden visar en sentida målning av Harald Blåtand i Roskilde domkyrka.

2 jan 2020

Har sedan mitten av december varje dag studerat Linnés häst i vårt hem. I dag på morgonen visade den sig från sin bästa sida. Efter att ha blivit 41 cm hög började den avslöja en vackrare sida än en vanlig ”grönsak”. Äntligen, den 2 januari, började Amaryllisen slå ut.

Enligt Wikipedia har Linné haft ett finger med i spelet när det gäller namngivningen:

”En av de tidigast införda arterna fick ursprungligen namnet Amaryllis equestris av Linné - equestris av latinets equus (häst). Det sägs att Linné tyckte att de två högbladen på blomstängeln med lite fantasi kan liknas vid öronen på ett hästhuvud.”

Min häst har under tiden som växande föl ständigt vänt sig mot ljuset och på detta sätt hotat att ramla. Varje morgon har jag därför fått ändra dess läge i spiltan.

2 jan 2020

Hittade i går kväll en uppgift om att ett planerat sjukhus i Malmö fick skrotas för att det blev för dyrt och statskassan inte räckte till. Ja,

ska sanningen fram gav man från Stockholm helt enkelt tusan i Malmöbornas bekymmer. Jag hade faktiskt ingen aning om detta sjukhus och har aldrig sett dessa ritningar. Jag var bara tvungen att angripa datorns tangentbord för att samla ihop fakta. Resultatet kan ni läsa i artikeln **här**. Klicka på den stora bilden överst till vänster för att läsa texten och klicka sedan på bilden för att bläddra vidare.

4 jan 2020

Jag kan nu rapportera att vår häst i sin spilta i vårt vardagsrum nu i natt öppnat både ögon

och öron och stortrivs. Enda foder är lite vatten då och då. (Du som kanske inte förstår det här med att jag har en häst hemma kan läsa mitt inlägg för två dagar sedan, den 2 jan 2020)

4 jan 2020

Det är den stora fiskemarknaden i Skanör/Falsterbo. Det är höst, den tid då Öresunds vattenyta glimmar av de täta sillstimmens ryggar. Kanske upp mot 50.000 människor trängs här ute på den vindpinade halvön i sydvästra Skåne. En av dessa är biskopen Johannes från Laodicea. Han undertecknar ett brev denna höst i Herrans år 1411 i Falsterbo. Men vänta nu - Laodicea?

”Laodicea ad Lycum”, dvs. staden Laodikeia vid Lykos var en viktig kyrklig stad i Mindre Asien i nuvarande Turkiet. Kan det vara denna plats som Johannes kom från? Under kriget år 1402 förstördes staden helt av muslimerna. Var kanske Johannes en flykting? Men vad gjorde han då i en så avlägsen plats som på en sandbank vid Öresund?

Jag vet inte och har heller inte tid att gräva djupare i denna i och för sig spännande fråga. Varför jag träffade på honom var egentligen att jag råkade läsa det brev han undertecknade den 16 september 1411 i Falsterbo. Han har här bland alla fiskmånglare blivit uppsökt av ledare för Malmös dåtida sjukhus, Helgeandshuset, i ett akut ärende. Huset har detta år drabbats av en eldsvåda och man saknar pengar för att bygga upp det igen. Två år tidigare hade sjukhuset också brunnit men tydligen inte med så katastrofala följder. Kunde den långväga flyktingen hjälpa så att de sjuka och gamla i Malmö kunde få vård?

Visst kunde han det. Med åberopande av sin himmelska makt som vikarie för ärkebiskopen i Lund bestämmer han att alla som besöker Malmö Helgeandskloster och där ger en allmosa får 40 dagars bot för sina synder när de efter döden ska färdas genom skärselden. Mottagarna av brevet tackar ödmjukt och ilar till Malmö. Byggnadskassan är nu säkrad.

Malmö Helgeandshus låg på nuvarande Stortorget strax utanför nuvarande Kramer. Hela torget var under medeltiden bebyggt men på 1530-talet lät borgmästaren Jörgen Kock riva ner bebyggelsen för att skapa sitt stora torg. Bilden visar brevtexten i dansk översättning.

Johannes, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop af Laodicea, vicebiskop for den ærværdige fader og herre i Kristus hr. Peder, ærkebiskop af Lund, til alle Kristi troende, som ser dette brev, hilsen med Gud.
Vi ønsker, at det skal bringes til alle menneskers kundskab, at **Helligåndskirken i Malmø** desværre to gange i løbet af to år **ved ildsvåde totalt er ødelagt og lagt i aske med alle dens prydelser,** således som den ærværdige fader hr. Peder, ærkebiskop af Lund, bevidner i sit åbne brev.
Da altså vi, grundet det store behov for barmhjertighed, finder det ret at anvende almisser til førnævnte kirkes genopbygning, eftergiver vi barmhjertigt i herren i tillid til Gud den almægtige faders og apostlene Peter og Paulus samt vor herre ærkebiskoppens myndighed alle, der i sand angerfølelse og ruelse, giver rigelige almisser til fornævnte kirkes genopbygning og fromt hjælper almisseindsamleren, så ofte de gør dette eller noget af ovenstående, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.
Givet i Falsterbo i det Herrens år 1411 dagen før den glorværdige martyr Sankt Lambertus' dag under vort segl.

Skanörs sandrevel under medeltiden var endast ett relativt smalt, beboeligt område, omgivet av vatten och sankmarker.
Mörkgrön färg: öppet vatten
Ljusgrön färg: vattensjuk mark
Rekonstruktionen av Sven Rosborn 2014 är baserad på arkeologiska data och bastopografi.

7 jan 2020

Sonen på besök i kväll. Eskil trivdes i sällskapet när han åter fick träffa en gammal kompis.

8 jan 2020

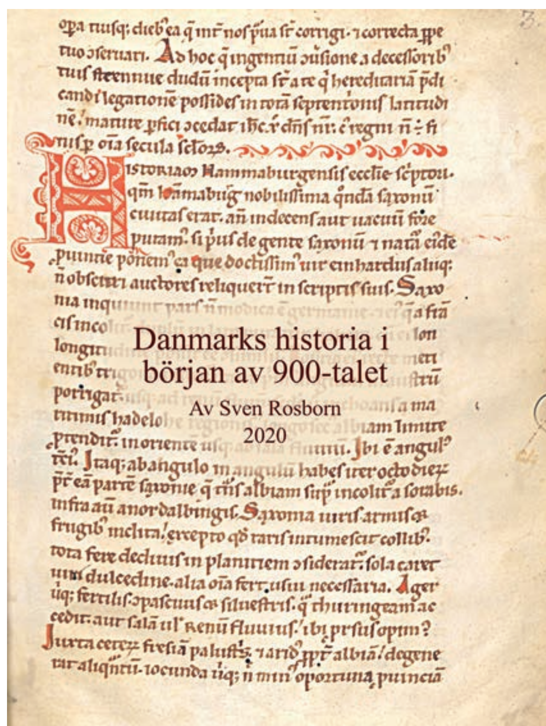
Så var julen slut för denna gång och är nu historia. I år vill jag ge en eloge till de som stått bakom ljusdekorationen vid rondellen vid Pildammarna. Bra jobbat! Jättemysigt resultat!

8 jan 2020

Tomas Sielskis och min bok om Harald Blåtands grav som vi funnit i Wiejkowo i norra Polen låg inför årsslutet 2019 klar att översättas och tryckas via ett förlag i Polen. Nu kommer dock detta att fördröjas på grund av att ytterligare unika dokument kommit fram.

Det är frågan om innehållet i en handskrift, ”Gesta Wulinensis ecclesiae pontificum”,som en gång funnits i den lokale grevens arkiv i

Wiejkowo. De dokument som Tomas nu lyckats rädda är en avskrift av denna handskrift som Tomas farmors mor Antonina översatt från originalets latin till polska. Materialet är omfattande och inte tidigare känt för forskningen.

När jag under julhelgen såg några endast mindre delar av texten i ”Gesta Wulinensis” blev jag helt tagen. Julen blev för mig inte den lugna tid den borde ha varit. Detta är nämligen en mycket tidig handskrift som beskriver danernas historia under 900-talet och framåt. Här finns stora mängder helt nytt detaljmaterial som inte är känt tidigare och som kommer att sätta sina djupa spår i dansk vikingahistoria.

Ni kan läsa mer här (längst ner på sidan kan ni sedan via länk hämta hem en artikel om en episod i handskriften):

11 jan 2020

Sju vackra klockor på en lök. Har varje dag följt mitt ”häststalls” framväxt. Det var ju Linné som ansåg att Amaryllis blommor liknade hästöron. En helt otroligt vacker blomma.

14 jan 2020

Harald Blåtand blev kung efter det att hans far dog år 964. Han har kommit att bli en av Danmarks kanske mest kända kungar. Trots detta vet man egentligen inte mycket om honom. Och givetvis vet vi inte hur han såg ut.

Ändå har man vid olika tidpunkter försökt att visa fram honom i bild. I denna artikel kan ni se dessa försök:

https://www.academia.edu/41626859/

17 jan 2020

ETT LITET TIPS: Arkiv Digital är gratis att använda denna helg från fredag 17 jan 2020 - söndag 19 jan 2020.

Arkiv Digital är en helt fantastisk källa till mängder med digitalt avfotograferade handlingar om Sveriges historia, inte bara kyrkböcker. Här är inträdeslänken till dig som vill vara din egen historiedetektiv:

https://www.facebook.com/arkivdigital/

18 jan 2020

Jag satt och bläddrade i danska Nationalmuseets bildsamlingar och hittade då detta foto av ett dryckeshorn från 1400-talet. På randbeslaget står att läsa inskriften: ”iaspas melchior baltazar help got”.

Det har förgyllda beslag av brons och är duktigt stort; längden 40 cm och höjden 18 cm. När det lämnades in till ”Det kongelige Kunstkammer” år 1779 fanns en information med hornet som berättade att ”det var fundet for mange år siden på et bjerg i nærheden af Falsterbo i Skåne”. I den moderna katalogtexten har dock infogats: ”Denne information anses for ikke at være sand”.

Nej, något berg i Falsterbo finns mig veterligen inte. Det enda högre markområde där är ”Kolabacken”, den gamla fyrplatsen. Jag vägrar dock tro att medeltidens fyrväktare satt och pimplade vin eller öl i en sådan här bägare. Den andra högre markplatsen på Falsterbohalvön är Skanörs borgkulle. Här, där kungens fogde satt, skulle det ju teoretiskt vara möjligt att man hittat hornet men nog är även detta osannolikt. Inte kan det ha legat i jorden och ändå vara så välbevarat. Men visst är det konstigt att man år 1779 angav fyndplatsen på detta sätt - på ett berg i närheten av Falsterbo.

19 jan 2020

Har blivit inbjuden att den 15 februari hålla ett föredrag i Hagby vackra, stora rundkyrka från 1100-talet. Visserligen ligger den en bit från Malmö, strax söder om Kalmar, men det ska bli trevligt att återse kyrkan. Första gången jag öppnade den kyrkdörren var som ung påg sommaren 1964.

SIGFRIDSDAGEN
LÖRDAG 15 FEBRUARI
14:00 **Pilgrimsmässa**
i Sigfridshamn, Loverslund
Biskop Fredrik Modéus
Därefter **pilgrimsvandring**
till Hagby kyrka, ledning
och bibeltankar av
biskop Fredrik Modéus
Soppa, bröd & dryck
Hagby församlingshem
Föredrag
Sven Rosborn
arkeolog och historiker
Harald Blåtand,
danernas rike och kristendomen
18:00 **Sjungen vesper**
i Hagby kyrka
Svenska kyrkan
SÖDERMÖRE PASTORAT

HARALD BLÅTAND, DANERNAS
RIKE OCH KRISTENDOMEN
Föreläsning med
SVEN ROSBORN
15 FEBRUARI 16:30 HAGBY KYRKA
Sven Rosborn är museiman, arkeolog, historiker, forskare, författare och folkbildare. Han har varit chefsarkeolog på Malmö museer och museichef på Malmö stadsmuseum. Han har dessutom skrivit 20 böcker och mer än 500 tryckta artiklar.
Just nu gräver han fram och tolkar nya fynd från Harald Blåtands grav i Polen. Bland fynden finns guldplattor, plåtar och en handskrift som skriver om historien utifrån vad vi känt till från de tidigare kända källorna.
Svenska kyrkan
SÖDERMÖRE PASTORAT

20 jan 2020

En del av familjen passerade förbi i kväll. Dottersonen Filip hade klarat teoriprovet för körkort och det firade vi med en måltid. Dotterdottern Tindra hade mysstund med vikingahunden Eskil. Det är på barnbarnen man ser att träden som grodde när man själv föddes nu har många årsringar i sina stammar (om jag nu ska göra en jämförelse med en arkeologisk dateringsmetod: dendrokronologin dvs. årsringsdateringar).

22 jan 2020

På min egen personliga stadsvandring i Malmö city i dag passerade jag Kompanihusgården. Det var här, som ansvarig för byggnadsundersökningen av Kompanihuset från 1500-talet som jag 1970 började min arkeologiska yrkesbana. Men det var inte Kompanihuset jag drog mig till minnes när jag lyfte min kamera. Det var ju här, i bildens främre gårdsdel, som spökena härskade.

Emma Dinnetz, född 1866 i Malmö, växte upp på den gård som fotot visar. På hennes tid var det ett stort plank som skiljde av gården från Kompanigatan utanför höger bildkant. I planket var porten till smedjan (verkstaden). Det var inte alltid tyst på nätterna på denna plats. Här spökade det nämligen. Emma berättar själv:

”Min far var klensmedmästare. Han var kyrkosmed också. Halva huset där vi bodde, hörnet av Kompanigatan och Kalendegatan, hade varit ett kloster. Det hade varit en underjordisk gång därifrån till Petri kyrka. Det spökade alltid hemma. Det var nunnorna, som dansade i gården. I vagnsporten brann emellanåt ett kors om nätterna.

Då de skulle få stora beställningar, larmade det i verkstaden. När far och Lundin träffades på morgnarna, kunde jag höra dem prata. ”Har du hört något i natt?” ”Ja”, sa far. ”Då får du en beställning i dag.”

23 jan 2020

Förintelsen av judar och andra icke önskvärda inte ”rasrena” personer får aldrig glömmas. Men genom historielöshet kan styrande lätt manipulera sanningen. I går lade vår statsminister ner en svensk krans i Israel för att hedra offren. Han menar säkert väl men hur fungerade hans eget parti på 1930-talet? Då satt socialdemokraterna i regering tillsammans med bondeförbundet (nuvarande Centerpartiet).

Dessa två partier krävde 1938 att nazisterna i Tyskland skulle stämpla tyska judars pass med ett rött J så att dessa personer var lätta att sålla ut och vägra inresetillstånd vid Sveriges hamnar. Nazisterna i Tyskland ville inte detta men då fick Sverige hjälp av Schweiz och stämpeln infördes. Hur många judar tvingades på detta sätt genom regeringens beslut tillbaka till Tyskland och kanske en säker död i förintelselägren? Två smutsiga svenska partihistorier som lätt kan glömmas bort i historielöshetens dimmor.

Läs mer här: Wikipedia/J-passen

25 jan 2020

Yngste sonen Mats på kvällsbesök. Vikingahunden Eskil fann genast sin viloplats. Se film här: https://www.facebook.com/sven.rosborn/videos/10221833649416974

28 jan 2020

Christina och jag var 2016 och höll i Köpenhamn ett föredrag om Harald Blåtands grav som Tomas Sielski och jag avslöjat i Polen. Förvånad blev jag när jag då fick höra att Steffen Harpsøe från danska Rigsarkivet en vecka senare skulle hålla föredrag i samma ämne. Någon passade på att filma hans föredrag - vi var ju inte inbjudna och varför skulle vi gå dit!

Steffen Harpsøe vet inget annat än vad jag mycket tidigt och kort skrivit om själva guldplattan. Han har varken före föredraget eller efter föredraget varit intresserad av att se föremålet, inte heller velat ta del av den stora dokumentationen kring fyndet. Han har inte ens velat ha haft kontakt med oss. Så arbetar inte en seriös forskare - inte ens en amatör skulle bete sig på sådant sätt! Sedan kvittar det att han är knuten till danska Rigsarkivet.

Steffen står och håller ett en timmes föredrag om saker som han inte har någon som helst aning om annat än det han hämtat från sociala medier och från min vid den tiden lilla artikel vilken bara berörde själva plattan. Detta är ynkligt. I föredraget påpekar han att man inte ens vet i vilken kontext föremålet är funnet i.

Steffen! Hur kan du - som inte vet någonting om källorna för fyndet - stå inför en offentlig församling och påstå något sådant! Det ska bli mig ett sant nöje att möta dig i en offentlig debatt när Tomas och min bok kommer ut, en bok som behandlar hela fyndet och det enorma källmaterial som finns om det. Då ska jag ge dig svar på tal om vad seriös forskning handlar om! Du vet det uppenbart inte - trots din koppling till danska Rigsarkivet. Föredraget finns här: https://youtu.be/N7cR2_YYf_4

29 jan 2020

Just detta gamla skepp Roar Ege har jag kunnat följa under många år. År 1989 fick jag som museichef på Malmö museer order att göra en stor vikingautställning i Malmös nya vänort Florens. Jag fick då låna vikingaskeppskopian Roar Ege från Roskilde. Skeppet Roar Ege fraktades på en öppen lastbil genom hela Europa vilket gav fin reklam för den italien-

ska utställningen. Under utställningstiden stod den på torget utanför 1400-tals palatset där vi fick ha utställningen. Därefter togs skeppet till Malmö när utställningen flyttades och det stod då utanför Malmöhus.

Jag hade redan 1984 som medproducent för tre entimmesprogram i TV2 om vikingatiden varit med om den pampiga sjösättningen av detta skepp. Givetvis ville jag ha med sjösättningen i vår dokumentärfilm. Två bilder visar sjösättningen 1984, På en av dessa ses i blå kostym Danmarks rigsantikvar Olaf Olsen som jag lärde känna och blev vän med redan 1977. Den nedersta bilden visar Roar Ege i Florens och den stora bilden skeppet utanför Malmöhus.

29 jan 2020

Jag råkar vara släkt med vallonen Antonius Tourneur och hans hustru Margareta Rubens via två av mina släktled, dels på min farfars sida, född i Huseby i Skatelöv socken, dels på min farmors sida, bördig från Hörja i Göinge.

Nu har Magdalena Andersson lagt upp gruppen Tourneur-ättlingar här på FB. Du hittar den om du klickar här!

I en pdf har jag försökt göra en bild över vilka Antonius och Margareta med familj var och den svenska bakgrunden till att de i början av 1600-talet valde den långa resan till Sverige som slutade i Småland.

Du kan ladda hem pdf-en här:
www.pilemedia.se/pdf/Tourneur.pdf

1 feb 2020

Vi har nu bildat en egen FB-sida för vallonsläkten Tourneur, en av släkten Rosborns många spännande familjer bakåt i tiden. De invandrade på 1630-talet. Det finns många andra som också härstammar från Antonius Tourneur och hans hustru Margareta Rubens och det finns nu ett släktmuseum i Småland. Jag skrev precis ett inlägg på den sidan som ni kan läsa genom att klicka här.

Det hände sig för några år sedan att jag passerade Huseby på min väg hem till Malmö. Via släktforskning hade jag fått reda på att en av mina släktingar på 1600-talet köpt Smörhöga beläget lite väster om bruket. Jag behövde en bild av den platsen till min släktkrönika. Trots att det var sent och vägen hem lång svängde jag av stora vägen. Det beslutet har kan jag aldrig glömma. Klicka på länken till pdf-en här så får ni veta vad som hände.

https://www.academia.edu/41811305

3 feb 2020

Jag har nu lagt ut min bok ”Historiska vingslag. Med Sven Rosborn genom Malmös historia” från 2003 så man direkt kan läsa den eller också ladda hem den som pdf. Här är länken:

https://archive.org/details/historiskavingslag/mode/2up

5 feb 2020

Fotevikens Museum, som grundades 1995, byggde redan från starten upp ett stort europeiskt nätverk när det gällde att visa vår his-

toria och förhistoria på. Nu byggde man upp ett nätverk med namnet ”Destination Viking Association”. Det hela grundades, hur otroligt det än låter, i en minibuss mellan Falkenberg och Varberg. Bussen var fylld med delegater från ett möte vi haft i Bohuslän och kreativitet uppstod.

På en parkeringsplats antogs en interimsstyrelse för den blivande organisationen. Alla i bussen ansågs värdiga att ingå i styrelsen. Dessa var Geir Sör Reime, som valdes som interimsstyrelsens ordförande, Björn M Buttler Jakobsen som vice interim charman, Mikael Härdig som interim sekreterare och Helga Agustdottir från ”Island Sagaland” som kassör. Till övriga interimsledamöter valdes enhälligt de övriga i vikingatiden erfarna bussresenärerna Sven Rosborn och Susanne Buttler, båda från Fotevikens Museum samt Igrun Ragnarsdottier från Island.

År 2005 utkom en bok ”Destination Viking. Living history around the Baltic Sea”. Själv skrev jag avsnittet om Fotevikens Museum och om vikingatida minnesmärken i sydvästra Skåne. Ni kan läsa, och också ladda hem som pdf, den delen genom att klicka här.

”Destination Viking” är än i dag en i allra högsta grad levande europeisk organisation. Ni har deras hemsida här.

7 feb 2020

Intressant och detaljerad artikel från The Sydney Morning Herald om historien bakom coronaviruset och hur man försökte mörka det. Kartan i artikeln ger en uppdatering av situation i ett globalt perspektiv.

8 feb 2020

Följer en familjemedlem på resa. Så här många trafikflyg var i luften 21.02 idag. Avgasproblem - nej, det fixar moder jord.

12 feb 2020

Början på föreningen ”Märkvärdigheter på Söderslätt” var en grupp av personers engagemang för en av Söderslätts många sevärdheter, run- och bildstenen på Tullstorps kyrkogård. Gruppen lyckades få stenen restaurerad och informationsskyltar sattes upp. Den skylt som visas på bilden sitter vid ingången till Tullstorps kyrkogård.

Skylten handlar inte bara om Tullstorp utan om kulturarvet på en stor del av Söderslätt. Bilderna visar skyltens information om detta spännande områdes långa historia.

På skylten markerade vi också med bild och kort beskrivning ett stort antal andra intressanta platser att besöka på Söderslätt. Ett exempel från skylten ses här, Skateholmsboplatsen. Vid texten finns en QR-markering. Om man har en sådan app för QR-läsning i mobiltelefonen öppnar man denna, riktar telefonen mot markeringen på skylten och får då genast upp artikeln om denna boplats på Wikipedia. Bläddrar man sedan längst ner i Wikipediaartikeln och klickar på ”Visa på karta” kommer det upp en karta över platsen och en guide hur man hittar dit.

Mig veterligen den första orienteringskarta av detta slaget som gör det lätt att hitta till andra intressanta platser från den man just då står på.

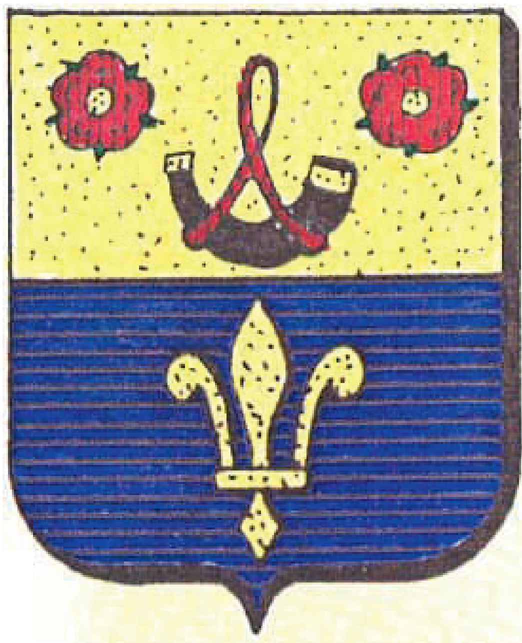
13 feb 2020

Foto av mig i Atleparken sommaren 1950. På baksidan har min far skrivit ett tydligen viktigt förtydligande till mitt försvar: ”Kan inte läsa”.

14 feb 2020

Två grenar i min släkt, på farmors sida och på farfars sida, går ihop på 1600-talet uppe i Småland. Här bosatte sig vallonen Antonius Tourneur och hustru Margareta Rubens på 1640-talet. I vår FB-grupp ”Tourneur-ättlingar” har Jerker Andersson länge forskat i deras släkthistoria innan de kom till Sverige. Med stor sannolikhet kan vi koppla samman Margareta Rubens familj med en av barockens större konstnären Peter Paul Rubens. Här ses vårt vapen som troligtvis går tillbaka till medeltiden.

16 feb 2020

Intressant och trevligt möte i går i Hagby söder om Kalmar.

Johanna Ingvarsson är med Sven Rosborn och Fredrik Modéus här: Hagby kyrka, Småland.

Meeting some special people today! Bishop Fredrik Modéus and archeolog and researcher Sven Rosborn.

16 feb 2020

I går lördagen 15 februari 2020 var det Sigfridsdagen. Jag var då i Hagby rundkyrka söder om Kalmar och höll föredrag. Det hela började med en pilgrimsmässa vid stranden där missionären Sigfrid enligt legenden landsteg. Därefter en pilgrimsvandring till Hagby kyrka. Tack Fredrik Modéus, Ove Carlsson och alla ni andra som gjorde detta till en mycket intressant dag. Ni kan se min video här:

https://youtu.be/F1gt3StY6Xc

17 feb 2020

Förr lämnade tydligen trollen fysiska spår efter sig i landskapet, i dag har de helt gått över till det digitala.

Magnifika minnen från bondestenåldern för så där sextusen år sedan är våra dösar och gånggrifter, uppförda av stora stenblock. På Söderslätt har funnits flera av dessa. I Östra Torp låg en stor stenkammardös men när man skulle bygga en kalkugn använde man sig av stenarna till bygget. Legenden berättar följande:

”Enligt allmogens berättelser sträcker sig en trampad gångstig rakt öfver åkrar och ängar från denna Dyss till ”Erkesdös” i Westra Torp

och begagnas af trollen, då de besöka hvarandra.”

Om Erkes dös, som fortfarande finns bevarad berättar Nils Gustaf Bruzelius ca 1850 följande:

”Dösen är en af de vackraste fornlemningar på Skånska slätten. Den utgör ett slags mellanting af Jättestuga och Stendyss. Den ligger nemligen liksom Jättestugorna i en kulle, samt har en af 10 parvis ställda stenar bildad lång gång. Men deremot äro såväl öfver- som underliggare höjda öfver kullens yta, och de förra bestå liksom vid vanliga stendysser af ovanligt stora, nästan runda, stenar och ej som vid Jättestugorna af flata stenflisor. Kammaren, som är 9 1/2 alnar lång, är bildad af tvenne mycket stora stenar, af hvilka hvardera hvilar på 3 stenar; dessa 6 underliggare jemte ännu 3 andra stenar, utgör sjelfva väggarne i kammaren. I sjelfva kammaren frodas nu två fläderbuskar.

Då öfverliggarne glidit ned, har den af dem bildade kammaren, ifrån att ursprungligen hafva varit 2 alnar hög, nu blifvit så låg, att man endast i liggande ställning derstädes kan vistas. Då jag detta oaktadt gräfde i ena kanten, anträffades endast en tand av en häst och några kolbitar.”

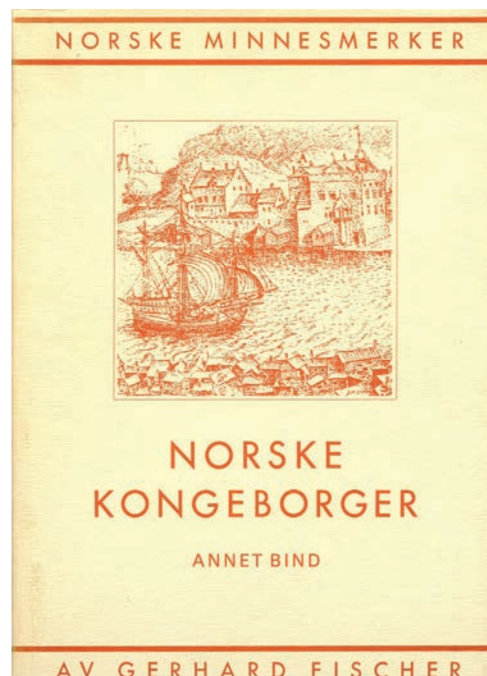

18 feb 2020

År 1981 blev jag ombedd att recensera den stora boken om medeltidsborgen Bergenhus i Norge. Jag hade under åren 1972-1973 lett den byggnadsarkeologiska undersökningen av Steinhuset på Gran åtta mil norr om Oslo. Steinhuset är ett av Norges äldsta bevarade stenhus från runt 1200. Det ligger nära två enorma 1100-tals stenkyrkor som är placerade tjugo meter från varandra. En av dessa har tillhört cistercienserorden som jag hittat etablerades på platsen 1177. En genomgripande analys av hela denna spännande norska medeltida stenhusmiljö sysselsatte mig mycket under 1970-talet. Det var antagligen därför jag blev utvald att recensera Norges store arkitekt och medeltidsarkeolog Gerhard Fischers omfattande verk om ett av Norges främsta medeltida byggnadsverk.

Ni kan (om ni är byggnadshistorisk nörd) läsa och ladda hem min artikel som pdf genom att klicka här:

https://www.academia.edu/42009088/

20 feb 2020

Thomas Ivarsson kom på förmiddagsfika i dag och satt bekvämt i min gröna VIP-soffa. Att han dessutom hade med sig gott surdegsbröd och fantastiskt skinkpålägg förhöjde glädjestunden. Det blev två timmars diskussion om metalldetektorundersökningar, medeltidsborgar och givetvis vårt speciella ämne sedan många år tillbaka, vikingatiden.

21 feb 2020

Vi satte 2018 upp en ny permanent utställning om vikingatiden på Fotevikens Museum. Här kan ni ta del av en del av de informationsskärmar som då sattes upp. Fotevikens Museum ligger ju på en plats som verkligen andas

skånsk vikingahistoria. Klicka här för att läsa och hämta hem pdf-en:

https://www.academia.edu/42036884

22 feb 2020

År 1998 beslöt Malmö stad och Fotevikens Museum att man i ett stort arbetsmarknadsprojekt under ledning av museet skulle bygga två kopior av medeltida koggar. Regeringen hade avsatt ett miljardprojekt att användas av de som kunde skapa arbetsmarknadsprojekt som skulle kunna leva även efter projekttiden. Björn Jakobsen och jag lade därför givetvis upp planer för hur staden skulle använda skeppen som turistmål efter byggandet. Denna artikel skrev jag redan 1999. Av dessa planer blev tyvärr intet. Intresset fanns inte i staden. Jag gläds dock att man i Stockholmsregionen köpte in skeppen (för en löjlig liten summa) och att de där i dag är en stor historisk turistmagnet.

Ni kan läsa mitt förslag här:

https://www.academia.edu/42041095/

25 feb 2020

Min faster arbetade under krigsåren på F10 på Bulltofta. Hon var så att säga i främsta ledet när de amerikanska bombarna i stor mängd nödlandade med döda, sårade och levande. Vid hennes död hittade jag hennes privata fotoalbum från Bulltofta men också andra handlingar, bl.a. en hel del snapsvisor som man 1944 sjöng när man för några ögonblick ville komma bort från flygfältets dramatiska verklighet.

2019 samlade jag upp några av dessa med några av min fasters foto och några andra snapsvisor, gamla och nya, i en liten skrift med skånskt anklang. Den kan laddas ner här som pdf (och också skrivas ut om det är någon som känner sig ”sjunganödig”). Håll till godo!

https://www.pilemedia.se/pdf/Den_Rosbornska_gillesboken.pdf

Melodi: Flickan från Havanna

Kvinnan, hon med stora K
är vår hedersgäst i dag.
Hoppas du ska trevligt få
i vårt glada lag.
Var välkommen till vårt skutt
hälsa vi med denna hutt.
Hoppas att du drycken tål.
Skål för kvällen. SKÅL

Visa från F10:s flygplats på
Ljungbyhed 1947
Källa: Inga-Stina Rosborn

Hoelöst snack = prata utan att tänka

Melodi: Sankta Lucia

Nubben på bordet står
varför då dröja.
Hellre vi ta en tår
och oss förnöja.
Hej kvantum satis.
Bästa potatis,
som vi få gratis,
ja, nästan gratis.

Visa från Luftfartsverkets
julfest 13/12 1952
Källa: Inga-Stina Rosborn

XVII

Melodi: Känner du Amanda Lundbom

Helan gick i ena foten
Bom falleri och bomfalleralla
Gud ske lov så vet vi boten
Bom falleri fallerallan lej. HURRA!
På brännvin blir man aldrig mätt
Bom falleri fallerallan lej.

Visa från F10:s krigsflygplats på
Malmö Bulltofta 1944
Källa: Inga-Stina Rosborn

Jöjj = kaffegök

Melodi: Hej tomtegubbar

Toj hemtegubbar gla i slåsen
och kvasstivasstiga lura.
Toj hemtegubbar gla i slåsen
och kvasstivasstiga lura.
En liten lit, vi leva lär
med möcken myda och svärt består.
Toj hemtegubbar gla i slåsen
och kvasstivasstiga lura.

Visa från F10:s krigsflygplats på
Malmö Bulltofta 1944
Källa: Inga-Stina Rosborn

18

27 feb 2020

Människosläktet har sedan urminnes tider tillhör djurarten ”samlare”. Det är nog inte ovanligt att det under en livstid ställs undan en massa saker som ”kan vara bra att ha”, speciellt om man har förråd att samla det där ”viktiga” i.

Ibland slår dock förnuftet till. I går eftermiddag hände det hemma hos oss. På bilden ses dotter och hustru arbeta med att lägga ut Rörstrandsservisen ”Koka” på Blocket. Det är säkert bara början.

27 feb 2020

Fick i dag hjälp av Thomas Ivarsson hemma i trädgården. Givetvis hade det med arbetet med Harald Blåtands grav att göra. Hans stenkrypta finns dock inte i min trädgård utan i Polen. Men våra resultat i dag är ett led i arbetet med att dokumentera Harald, en av vikingatidens mest berömda kungar. Men vad gjorde vi egentligen i trädgården? Resultatet kommer att publiceras först i den kommande boken om Harald. Men det blev väldigt lyckat.

28 feb 2020

Har just sett direktsändning med presskonferens om Coronaviruset från Danmarks TV där Sundhedsstyrelsen mycket sakligt och bra informerade om det hela. Annat är det med Sverige. Här hamnade Folkhälsomyndighetens Anders Tegnell för flera dagar sedan i dispyt med professor Björn Olen som vågade berätta om de stora riskerna och vår stora brist i beredskap i Sverige. Under de senaste veckorna har Folkhälsomyndigheten hela tiden påstått att riskerna är ytterst minimala. Tack Björn för att du inte försöker dölja sanningen för oss. Det är bättre att veta förutsättningarna än att man från statliga myndigheter och svenska ministrar försöker bortförklara att beredskapen i vårt land är helt undermålig.

Just nu håller man på att söka personer som varit i kontakt med en smittad person som åkt tåg mellan Stockholm och Göteborg. På söndag hålls Vasaloppet för 14.000 personer. Enligt udeltagarlistorna kommer 199 deltagare från Italien. Ursäkta, men om någon eller några av dessa visar sig vara smittade hur ska man kunna söka kontakt med alla de 12.000 deltagare som kommer från hela Sverige? Men enligt Folkhälsomyndigheten är det säkert inget att bekymra sig för.

29 feb 2020

Det här att vara pensionär är jäktigt men trevligt. I söndags var det rena fnurren på telefonen med all massmedia som ville ha mer material om vår upptäckt att Walther Sommerlath hatade nazisterna och i högsta grad medverkade i motståndsrörelsen.

Boken om Harald Blåtands grav som vi funnit i Polen låg i princip färdigskriven och färdiglayoutad när vi nu plötsligt hittat en unik handskrift från 900-talet som delvis skriver om den dåtida danska historien. Hela veckan har jag därför fått arbeta med att komplettera mitt tidigare manus och boklayout. Detta kommer att ta ytterligare många veckor, troligtvis månader.

Och så i kväll Herredagar i TB-orden på Malmö rådhus med efterföljande middag. Kommunfullmäktiges ordförande Carina Nilsson ska ha en stor eloge. Hon berättade om rådhusets historia. Även om jag väl känner denna historia gladde jag mig åt att hon kunde historien - inte ett enda sakfel. Mycket imponerande. Att hon sedan håller på att läsa in sig så att hon ska kunna berätta om de många kungliga kvinnoporträtten i Landstingssalen är mycket bra. Det har varit för mycket manshistoria på rådhuset och dessa kvinnor från 1600- och 1700-talen som finns avporträtterade har otroligt spännande historier att lyfta fram.

2 mars 2020

Einar Bager började 1933 att gräva fram resterna efter Svartbrödernas kapell vid Gråbrödersgatan/Norra Vallgatan. Det blev många grävningar efter det, senast i slutet av 1970-talet. Utifrån dessa kunde jag rekonstruera fram kapellet med bostadstorn, kök och kyrkogård. I tornets källare torterades häxanklagade kvinnor på 1500-talet innan de brändes på Kirseberget.

Jag fick den duktiga modellbyggerskan Cecilia Johansson på Malmö museer att göra en modell över kapellet med angränsande bebyggelse: kapellet och kyrkogården ses till höger där de en gång låg bakom strandmuren och den s.k. Blommeporten. Modellen ställdes ut i den sedan länge borttagna medeltidssalen på Malmö museum.

Bilderna visar modellen och samma plats i dag samt ett flygfoto med kapellområdet inlagt.

Här är en liten artikel om dessa svartbrödrar - eller dominikanermunkar:

https://www.academia.edu/42043803

8 mars 2020

Har ju mer eller mindre lagt av med att hålla föredrag om Skåne och Malmös historia, tiden räcker inte till. Men när gamla vänner och kolleger ringer känner jag ett behov att ställa upp. När gamle museidirektören Börje Svensson därför ringde och bad mig hålla för en större båtklubb lovade jag att hålla ett med titeln ”Flottornas kamp i Öresund”.

Detta i dag så fredliga vatten har sett många sjöslag utkämpas och jag kommer att berätta om flera av dessa. På Öresunds botten finns otaliga vrakrester kvar efter dessa krig. Jag tror dock att detta ämne inte är speciellt känt. Kanske många känner till situation när en av världshistoriens största sjöhjältar i Öresund förvånat utropade: ”Jag ser inte signalen” men jag kommer ända att ta upp den händelsen i mitt föredrag. Det berättas att vid samma tillfälle skakade husen i Malmö av dånet av kanonerna.

Hittade vid min sammanställning av föredraget detta kopparstick från 1658 som visar

Öresund från norr mot söder. Rätt så kul är att både Landskrona och Malmö blivit spegelvända. Slottet Malmöhus har hamnat där vi i dag har Kirsebergsbacken och möllorna vid Triangeln ligger på fel sida staden.

10 mars 2020

I dag tog Jan Eskildsen från Bornholm plats i min gröna soffa. Han hade gott sällskap av Tomas Sielski. Det var ju Jan som en gång föreslog att Tomas skulle ta kontakt med mig. Så började avslöjandet om Harald Blåtands grav i Polen hösten 2014. Dagen till ära hade Tomas tagit ut den guldplatta med text som en gång legat i Haralds grav. Den återbördades direkt efter vårt möte till bankvalvets säkerhet.

Det blev en tre timmar lång briefing för Jan om alla de sensationella fynd som nu har framkommit. Fynd som kommer att skriva om Danmarks 900-tals historia. Men också nya fynd som gör att vår bok om Harald Blåtand blir ytterligare försenad - vilket är frustrerande men nödvändigt.

12 mars 2020

Gick nu 18.30 in på Folkhälsomyndighetens sida för att få reda på hur många virusfall vi har i Sverige i dag. Detta eftersom statens TV-program inte redovisat någon statistik i dag. Enligt denna ”trovärdiga” institutions redovisning kan vi nu uppenbart blåsa faran över. 15.40 uppdaterades Folkhälsomyndighetens sida och så sent som 18.30 är den siffra fortfarande aktuell som visas på diagrammet. Jämfört med gårdagen siffra på ca 200 har vi nu ca 5 vilket ju är glädjande. Problemet är bara att jag sedan åtskilliga veckor tillbaka anser denna institution som mindre trovärdig.

Min senare kommentar: Folkhälsomyndigheten har hela tiden i TV bagatelliserat situationen. Detta är mycket allvarligt eftersom regeringen uppenbart helt lyssnar på dem. Att man fortfarande i kväll i sin officiella statistik visar svenska folket att det bara är ca 5 personer som drabbats i dag gör att jag inkompetensförklarar hela den myndigheten.

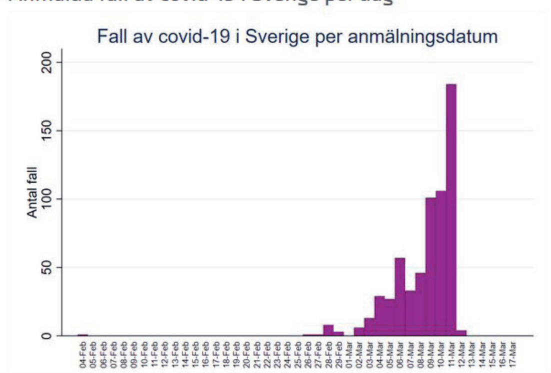
Jag blev tidigare väldigt upprörd när Folkhälsomyndigheten närmast idiotförklarade Danmark för att man körde den danska melodifestivalen utan publik. I stället kunde man köra den svenska för tiotusentals i publiken mitt under en smitthärds uppbyggande. När den sakkunnige från myndigheten vid flera tillfällen menade att man inte skulle använda sådana drastiska metoder ”eftersom man då inte hade någon effekt om man skulle behöva använda dessa framöver” tog jag mig för pannan. Man skulle givetvis använt just den metoden för att hindra att inte viruset spreds.

Som den kulturarbetare jag varit i hela mitt liv blev jag betryckt när man i TV i morse meddelade att folksamlingar på mer än 500 personer inte skulle tillåtas och då fick höra av en medarbetare för Dramaten att då var det bara att sälja 499 biljetter i stället för 700. Vilket syniskt tänkesätt. Varför har jag sedan länge slutat tro på statliga svenska myndigheters och den svenska regeringens kompetens i krissituationer? Prata kan dom men jag kräver mer av ett lands regering.

Fall av covid-19 i Sverige 12 Mars 2020 (kl. 15.40)

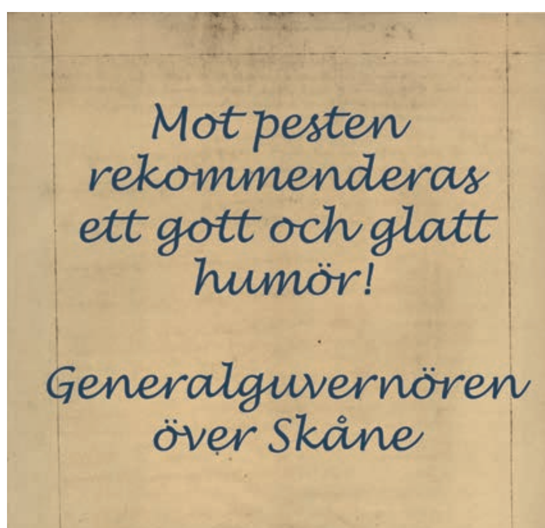
Totalt har 620 personer påvisats smittade med covid-19 i Sverige (6 fall per 100 000 invånare), 56 % av de smittade är män. Fallen är mellan 0 och 96 år gamla (medelålder 44).Majoriteten av fallen har smittats utomlands (tabell 2). Även fall som smittats i Sverige har till största del smittats av personer i sin omgivning som kommit hem från utlandsresa och visats vara smittade. Antal bekräftade och misstänkta fall förändras ständigt, allteftersom personer söker vård och undersöks för viruset. Viss fördröjning i rapportering av nya fall förekommer.

Anmälda fall av covid-19 i Sverige per dag

14 mars 2020

Med tanke på virussituationen går mina tankar i lite historiska banor. År 1710 slog pesten till i Sverige. Under några sommarmånader dog mer än 20 % av Malmös befolkning. Då, liksom nu, kände man inget botemedel. Myndigheterna gick då ut med ett plakat som spikades upp på rådhusporten i Malmö med den formulering som visas på bilden.

Går vi framåt i tiden hamnar jag i tid en dag för 99 år sedan. Spanska sjukan härjade och i Sverige avled 34 374 personer i smittan. Myndigheterna hade inga medel att sätta in. Min mormor, se bilden, ryckte trots smittorisken ut och hjälpte sjuka och döende. Hon drabbades dock själv. Min morfar kontaktade då en läkare som gav honom ett enda råd för att rädda hennes liv: ”Köp en halv liter konjak och se till att hon dricker allt på en gång”. Stackars mormor som inte nyttjade sprit blev tvångsbehandlad i familjens hem. Medicinen hjälpte och hon tillfrisknade.

17 mars 2020

I svåra tider är det kanske intressant att ta till gamla beprövade medel. Ta bara detta med bristen på toalettpapper. Våren 1974 grävde jag ut borgmästaren Jep Nielsens toalett från ca 1500 i S:t Gertrud i Malmö, se bilden. Man hade inte tömt toaletten och tjocka, härligt kletiga lager fanns fortfarande kvar. Konsistensen hade gjort att organiskt material bevarats. Vi plockade upp mängder med små, sönderrivna tygbitar – dåtidens toalettpapper för de allra rikaste. Här fanns rester efter fina tyger blandat med de simplaste sorter.

Hur gjorde då vanligt folk när den dagliga nöden inställde sig – de som inte rullade runt i pengar och stora garderober? Man använde helt enkelt vänster finger på den orena vänstra handen. Fingret tvättades sedan av. Denna kulturtradition slog mig nu när jag hörde att toalettpappret blivit bristvara. Istället för två bitar av det perforerade toalettpappret räcker det faktiskt med endast en bit. Denna viras runt

ett finger och se – förbrukningen har minskat med hälften. Med anpassad historisk kunskap kommer man långt - för de som så önskar!

19 mars 2020

Som ett resultat av viruset minskar ju bl.a. flygtrafiken. När terrorflygningarna drabbade Amerika 2001 inställdes flygningar i hela USA några dagar. Man kunde då mäta drastiska minskningar av utsläpp. Nu drabbas i stort sett hela världen. Efter detta måste det ju finnas otroligt mycket uppmätta värden som kan tillföra forskningen. Kanske något positivt för framtiden mitt i allt elände. (Bilden visar antal flyg som var i luften den 8 februari 2020 kl 21:09:54)

21 mars 2020

Man måste ju som 70+ följa Folkhälsoinstitutet att i dessa tider isolera sig. Men en lördagkväll fordrar då en lite ”pärla”. Då får man ta fram den Rosbornska snapsviseboken så det blir lite liv (läs oljud) i huset!

https://www.facebook.com/sven.rosborn/videos/10222426121108396

26 mars 2020

Den tidigare kommunalfullmäktiges ordförande i Höör Pehr-Ove Pehrson har avlidit. Utan honom hade Skåne inte fått sin mittpunkt ”Mittelen” i Höör. Här är historien om hur han i allra högsta grad var med och skapade ett av Skånes mest centrala monument.

27 mars 2020

Var på Mekonomen på Augustenborg för att byta till sommardäck. Bra ställe, inga människor som trängs. Passade på att avvika under de tio minuter som däckbytet pågick för att se baksidan på den gamla Augustenborgsgården som ligger strax bredvid.

Före året 1805 var detta ett område med bara åkrar, ängar och vattendrag – inte ett hus så långt ögat kunde se. En urgammal, smal grusväg gick fram över området, huvudvägen från Malmö inåt landet. En kilometer längre bort, vid Djursjukhuset, låg på 900-talet en vikingaby kallad Hindby. Jag har själv grävt fram ett av långhusen i den byn. Men fram till ca 1805 låg all bebyggelse samlad i byklungor. Nästan inga ensamhus fanns.

År 1805 beslöt man att splittra bebyggelsen i bondbyn Västra Kattarp. Några gårdar fick stanna kvar men många tvingades flytta ut i terrängen. Så var fallet med gården Augustenborg. Här, på obyggd och jungfruelig åkermark, uppfördes de första husen. År 1811 köpte handelsmannen August Löhr inne i Malmö gården. Då var det på modet för de rika att ha lantställen runt själva den dåtida staden.

Boningslängan som finns i dag tillkom senare.

På baksidan av denna en gång praktfulla bondgård hittade jag träskulpturen på bilden. Månne materialet till denna är planterad på denna plats där långt borta i 1800-talet?

28 mars 2020

Det är i år 25 år sedan vi beslöt oss för att skapa Fotevikens Museum och dess vikingastad. I början kallade vi staden för ”Vikingareservatet” Ett amerikansk par som besökte oss utbrast nämligen begeistrat ”Finns det många sådana här vikingareservat bevarade i Sverige?”

När vi hade varit igång i tio år 2005 höll vi ett stort internationellt möte med representanter för rekonstruerade historiska miljöer runtom i Europa. Hittade detta föredrag från det mötet:

https://archive.org/details/fotevikenmuseum/mode/2up

Nu, 25 år efter att grundstenen lagts, existerar fortfarande vår vikingastad. Blir kanske lite mindre besökare i år men vikingatiden varade många hundra år så den traditionen bryter man ju inte, även om det är tusen år sedan de ”riktiga” vikingarna levde.

28 mars 2020

Jag blir inte klok på danska Nationalmuseets information. På deras hemsida läser man detta:

”I Danmark og Skåne findes der i alt fem ringborge - forsvarsværker - fra vikingetiden: Trelleborg i Skåne, Trelleborg på Sjælland, Nonnebakken på Fyn samt Fyrkat og Aggersborg i Jylland.”

Räknas inte Borgring vid Köge till Haralds ringborgar? Och varför finns inte Borgeby i Skåne med? Läs mer här!

Lund i Skåne är uppenbart inte någon kunglig stad under Sven Tveskägg och Knut den store enligt Nationalmuseet – den existerar uppenbart inte eftersom den ligger öster om Öresund. Läs mer här!

29 mars 2020

Utmed Söderslätts sydkust finns på ett begränsat område många runstenar. När jag satt och läste Gillbergs beskrivning över Malmöhus län från år 1765 blev jag intresserad av kustfisket. Det hela resulterade i några lösa funderingar som jag här satt på pränt. Klicka här för att läsa min text.

2 april 2020

Jag har ett halvskrivet bokmanus hemma om en pionjär vad det gäller sydskånsk forntid, Nils Gustaf Bruzelius. Han reste vid mitten av 1800-talet över hela Söderslätt och antecknade fornlämningar. Texten nedan är början på min bok.

JAKTEN PÅ ARKEOLOGEN NILS GUSTAF

Mannen slår med bestämt handagrepp ihop anteckningsboken och kastar en sista blick på de av den frodiga skånska grönskan gömda stenarna invid den smala, grusiga landsvägen. Solen står högt på himlen. Det är dags att bege sig till matbordet. För så är nu en gång för alla traditionen hos de som inte räds att få den skånska myllan som sorgkanter under naglarna. I dag slipper han den eviga smörmaden och

svagdrickat. I dag vankas ordentlig mat inom släkthemmets väggar.

Skulle någon bonde med sin mora denna sommardag ha passerat på den smala, dammiga vägen skulle de nog ha känt igen den unge mannen.

- ”Är det inte prostens Nils?” hade säkert kvinnan sagt, nyfiket stirrande som allmogen plägar göra på allt det som inte tillhör vardagen. ”Är inte han i Lund? Vad gör han här mitt ute i stycket?”

Så skulle säkert snacket gått om någon passerat. Men nu var det inte så. I stället kunde mannen med anteckningsboken äntra den lilla vagnen, ta tömmarna och göra sig redo för avfärd. Ingen störde honom. Han hade hela Skåne för sig själv; slätten och himlen och de gula sädesfälten. Värmen var stark, så stark som den bara kan vara när man befinner sig på en usel liten väg mitt ute i ingenmansland.

Med ett smackande får den tröga dragaren sin befallning. I sakta mak rullar det enkla bonnaekipaget i väg. Bakom sig lämnar mannen några större stenar som sticker upp i sädesfältet. Framför sig hägrar söndagssteken i prästgården. Nils Gustaf Bruzelius är på väg.

Nils Gustaf Bruzelius anteckningar om Wemmenhögs härad 1864

7 april 2020

Får jag presentera Malmö stads äldsta bevarade skulpturer föreställande människor. Skulptören har med all sannolikhet varit verksam i Malmö. Vem han var vet vi inte. Vem han avbildat vet vi inte men att han varit verksam runt 1460 vet vi.

De rika handelsmännen beslöt att, efter det att S:t Petri kyrkas torns återuppbyggts efter raset på 1440-talet, själva bygga ett eget kapell upp mot den nya tornmuren. Deras kapell blev det som nu kallas för Krämarkapellet. Två stora kryssvalv bildar tak i detta kapell. Dessa valv stöttas av de två personernas huvuden som ni ser på bilden.

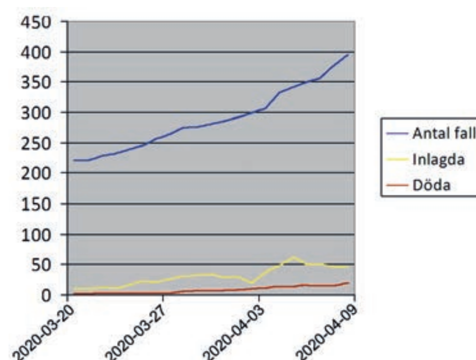
Man kan ju undra om dessa skulpturer, som ju faktiskt symboliskt bär upp hela taket i kapellet, inte avbildar några betydelsefulla personer i den dåtida staden. När jag för många år sedan låg här högt uppe på en ranglig byggnadsställning och plåtade deras ansikten gick i varje fall mina funderingar åt det hållet.

9 april 2020

Carl Johan Sonesson har under snart en månad via FB försett oss med uppgifter om Coronaläget i Skåne. Fantastiskt fint och översiktligt gjort. Jag har noterat värdena för varje dag i Skåne och i diagramform ser det ut så här i den historiska backspegeln. Värdena på konstaterbara fall stiger men vi får hoppas att den inte blir brantare utan att den inom rimlig tid kan plana ut. Antalet inlagda är tack och lov fortfarande stabilt plant och antalet döda, hur tragiskt det än är med dessa fall, kan ju inte alls jämföras med Stockholmsvärdena.

Jag hoppas verkligen att man hörsammar uppmaningen att inte trängas på restauranger och uteställen. Carl Johan nämnde i dag att man i Skåne lägger mycket krut på äldrevården. Munskydd för vårdpersonalen till våra gamlingar är tydligen prioriterad. Tack för detta. Det borde ju vara självklart men tydligen något som man bommat i Stockholmsregionen. I varje fall har man inte nämnt det någon gång i TV-rapporteringen.

10 april 2020

Så här på långfredagen passar det kanske att berätta kort om en av Malmös mer dramatiska, äldre målningar. Krämarekapellet i S:t Petri byggdes på 1460-talet för att manifestera ”Den heliga lekamen” dvs. Jesus kropp, dvs. nattvardens vin och bröd. Upp mot kapellets

tornmur ställde man ett säkert mycket påkostat och imponerande altarskåp av trä och över detta målades just Heliga lekamen-motivet, dvs. hur Jesus blod blev till nattvardsvin.

På översiktsbilden ser ni hela dramat. Till vänster förbereder bönderna jorden där man sedan planterar vinplantorna. Därefter för man vindruvorna i korgar till vinpressen. I denna pressar också korset ner Kristus kropp i vinpressen. Under pressen tappar de fyra kyrkofäderna påven Gregorius, biskoparna Ambrosius och Augustinus samt kardinal Hieronymus vinet på tunnor som förs till en icke synlig källare som symboliserar kyrkan som förvarar nattvardsvinet. De båda furstarna som drar iväg med tunnorna till källaren är en dubblerad bild av kung Salomon. Munken i övre högra hörnet delar sedan ut nattvardsvinet till de troende.

Just under 1400-talet blir kulten kring nattvardsvinet mycket populärt. Motivet i Krämarkapellet har direkta förebilder i målningar från samma tid i Frankrike. Jag har också gjort en liten bildkavalkad över de fantastiska personkaraktärer som finns i denna målning.

11 april 2020

Påskafton 2020. För första gången i mannaminne har vi inte samlat släkten på Sigurdsgatan i Malmö för ett redigt skånskt gille. Firade istället som de två förälskade vi var när vi träffades 1971. Farfars fars Gustaf Petterssons brännvinsglas från 1880-talet kom till användning när sillen skulle lämna tallrikarna.

För att minnas hur det gick till för ett år sedan i detta hus kan ni klicka här om ni vill se se filmen:

https://youtu.be/I_wBINZaWTo

Om ni är sugen på att sjunga ur ”Den Rosbornska gillesboken” kan ni ladda ner den här:

http://pilemedia.se/pdf/Den_Rosbornska_gillesboken.pdf

17 april 2020

Hur en dag i Coronaisoleringens tidevarv kan gestalta sig:

Började dagen tidigt med att söka efter gamla annaler från Irland som täcker perioden från 900-talet och framåt. De är många och att söka i dessa skrifter är inte helt lätt – man skrev liksom på ett annat sätt på den tiden. Vad jag var på jakt efter? Förklaringen av bl.a. följande text från året 962:

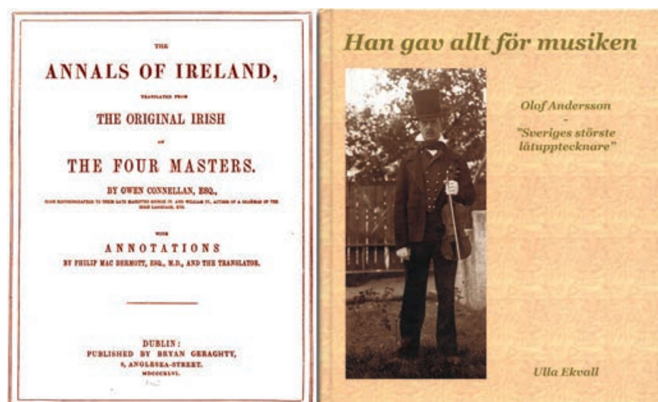
”… men många män från länderna Jylland, Zeeland och Norregi förblev på slagfältet. På fältet stod två arméer upp till Guds domstol i en kamp ... Kungen, sårad, jagade efter Caman, men han flydde som en feg från slagfältet.”

Efter några timmar hade jag nästan gett upp sökandet vid tiotiden. Då kom posten med en bok. Eftersom jag inte beställt något var spänningen stor vid öppnandet. Min gode vän Åke Persson hade sänt den som gåva – boken om Åhusspelemannen Olof Andersson och hans fantastiska livsverk för att rädda en unik kulturskatt. Åke har varit behjälplig i bl.a. bokens redaktion och med dess layout.

Tacksamt kunde jag nu förflytta mig från 900-talet till 1900-talet. Efter att med stort intresse ha läst halva boken var det dags att pausa genom att åter förflytta mig tillbaka tusen år. OCH SE – då dök plötsligt förklaringen på min sökta 900-tals text upp. ”The Four Masters”, se bilden, blev nyckeln som ledde mig vidare i de gamla texterna. En otroligt dramatisk dansk historia uppenbarade sig nu.

Men så lätt släpper man inte en bok om skånsk och svensk folkmusik. Snart fortsatte därför läsningen av denna bok. När min mormors gamla väggklocka slog ett slag för att markera 18:30 hade jag nått fram till bokens bakre pärm. Stort tack Åke för en mycket intressant bok.

Vad det var för en spännande händelse i dansk historia från 900-talet? Något får jag väl behålla för mig själv – åtminstone en liten stund till.

19 april 2020

Råkade gå in på min släktforskningskurs som jag producerade för fem år sedan. Alla 21 videoavsnitten är fria och gratis att använda. Runt tvåtusen intresserade alternativt blivande släktforskare har uppenbart använt sig av speciellt C-avsnitten. Jättekul att man kunnat hjälpa till lite eftersom släktforskning är väldigt spännande och något alla kan syssla med - inte minst i dessa isolationstider.

Här är alla videoavsnitten:
https://pilemedia.se/släktforskningskurs

I programmen använder jag mig av databasen ”ArkivDigital”. Sedan programmen gjordes har emellertid Riksarkivet öppnat upp kyrkoarkiven digitalt så att man kan hämta uppgifter gratis från dem. Dessa bilder är dock inte i färg som i ArkivDigital. Här är adressen till Rigsarkivets böcker:
https://sok.riksarkivet.se/kyrkoarkiv

20 april 2020

Vi byggde en gång ett stort och välutrustat restaurangkök på Fotevikens Museum och kulturcentra. Nu satsar man på en spännande affärsidé, restaurangkonceptet ”Smokey Barbecue & Pickles”. Trots att verksamheten under detta år fram till nu endast halvstartat har det varit full fart på kunder som hämtat ut. Härligt med initiativrika företagare som vill samarbeta med vår skånska museikultur.

Se mer här om detta: https://www.smokey-food.se/om

23 april 2020

På min sju kilometers morgonpromenad i dag välkomnade mig färgprakten bland många av Malmös offentliga blomsterplanteringar.

Här i södra Malmö möter man på ett dramatiskt sätt den expanderande, tättbebyggda betongstaden och den urgamla åkerkulturen.

Något som jag märkt under de senaste veckorna är hur otrolig klar sikt det blivit när man blickar ut över det skånska slättlandskapet runt Malmö.

22 april 2020
Social family contacts in April 2020.

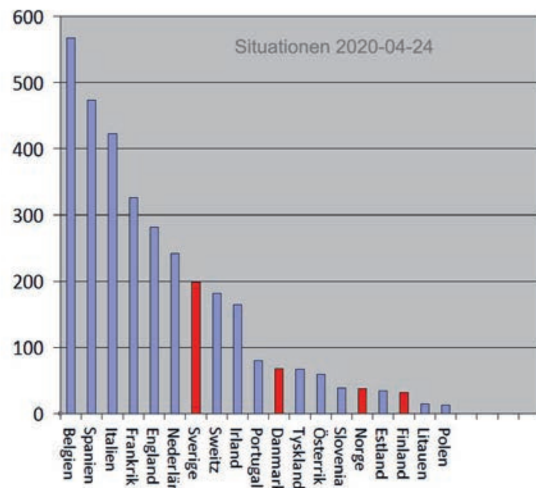
24 april 2020
När svensken Erik Dahlbergh på 1660-1670-talen skulle planera, utstaka och låta bygga Helsingborgs nya försvarsverk med enorma vallar och vallgravar, färdades han ofta per häst och vagn mellan Malmö och Helsingborg. Resan tog varje gång en hel dag. Han hade tid att i detalj tänka över vad som skulle göras i samma stund som han steg av vagnen. En ren energibomb har stigit av i Helsingborg med många problem lösta i huvudet under skakiga vagnsfärder.

Under mina sju kilometer långa, tidiga morgonpromenader har jag den senaste veckan känt mig nästan som Erik. Jag är nämligen djupt nedgrävd i litteraturen och efterforskningen om vem som egentligen belägrade vikingastaden Hedeby invid nuvarande Slesvig, varför detta skedde och när det skett. Man vet att det var en man vid namn Sven, man vet att det skett i slutet av vikingatiden. Men var det den danske kungen Sven Estridsen på 1060-talet eller Harald Blåtands son Sven Tveskägg i slutet av 900-talet? Och varför belägra en stad som kanske redan var dansk? Vad är det för politisk situation som gjort detta? Det skrivna källmaterialet har varit magert, närmast obefintligt. Endast två runstenar har berättat om själva händelsen.

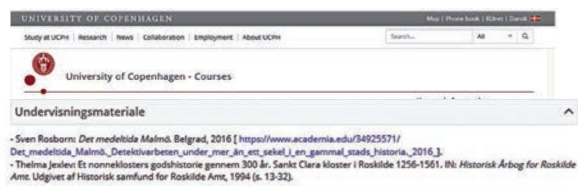
Men nu finns det emellertid mer kött på benen i denna fråga. Vår upptäckt av Harald Blåtands grav i Polen har verkligen gett nytt historiskt material, både arkeologiskt och historiskt. Då är det skönt att, efter att ha gått morgonrundorna, sätta på datorn och fästa ner de historiska analyser som man haft tid att grotta ner sig i under promenaderna. Ja - faktiskt - jag känner mig lite som Erik Dahlbergh måste ha gjort varje gång han öppnade, inte datorn utan vagnsdörren vid ankomsten till Helsingborg.

24 april 2020
Ofta hör man i TV om antalet döda i Corona i Sverige jämfört med England, USA etc. Men hur ser det egentligen ut om man redovisar antalet döda i förhållande till folkmängden. Tabellen nedan visar antalet döda per miljon innevånare. Jag har markerat de nordiska länderna med rött. Ska bli intressant att se hur och om denna statistiska bild förändras när restriktionerna börjar släppas.

24 april 2020
Köpenhamns universitet använder tydligen min bok ”Det medeltida Malmö” som kurslitteratur. Jag lade ju ut den som fri, nedladdningsbar bok efter att upplagan på 800 ex efter tre månader sålt slut. Kul att den kan komma till användning. Du kan ladda hem den här:

https://archive.org/details/DetMedeltida-MalmoDetektivarbeten/mode/2up

25 april 2020

”Övergiven står din stad och öde!”

Så sa Esaias Tegnér om Malmö vid Frans Suells gravsättning 1817 på Tyska kyrkans kyrkogård (Caroli kyrka). Kom att tänka på dikten vid min morgonpromenad i dag i södra Malmö. Det var nästan spöklikt så tyst och ensamt det var i Sveriges tredje största stad. Jag gjorde den här lilla filmen som ett samtidsdokument som förhoppningsvis snart kommer att klassas som ett dåtidsdokument.

https://www.facebook.com/sven.rosborn/videos/10222850394914976

26 april 2020

På min morgonpromenad i dag gick jag söderut och passerade gränsen där staden Malmö möter jordbrukslandet Söderslätt. På hemväg passerades denna söndagsmorgon klockan 7:40 IKEAS stora, nästan tomma parkering. Nästan - för här stod en stor skåpbil och fem andra bilar. Ett väldigt skällande hördes från skåpbilen och nyfikenheten styrde mina steg. Det var organisationen ”Hundar utan hem” som såg till att deras skyddslingar fick fem nya hem.

En pensionär var den första som fick hämta ut sin nya livskamrat. Herregud, vilken glädje det var när dessa familjer fick krama om sina nya medlemmar. Jag måste erkänna - jag hade själv tårar i ögonen som den hundägare jag varit i mer än tjugo år. Vilken lycka att få möta detta en tidig morgon på en öde parkeringsplats i dessa svåra tider.

Vill ni veta mer om denna organisation, klicka då här:

https://hundarutanhem.se/

27 april 2020

Min morgonpromenad i dag i södra Malmö passerade Högaholms höghus, placerade högt i terrängen och en del av Almviksområdet med betydligt lägre bebyggelse. Före det s.k. enskiftet runt 1805 fanns det inga gårdar här men sedan flyttade några ut från Fosie kyrkby. Högaholm är dock ett relativt ungt namn på den gård som då kom att ligga här. Så är också fallet med den forna bondgården Almviksgården. Egentligen kallades denna ”Sånegåren” efter ägarna 1863 Per Sånesson, Såne Sånesson och Sigfrid Sånesson. I dag minner ingenting om dessa gårdar.

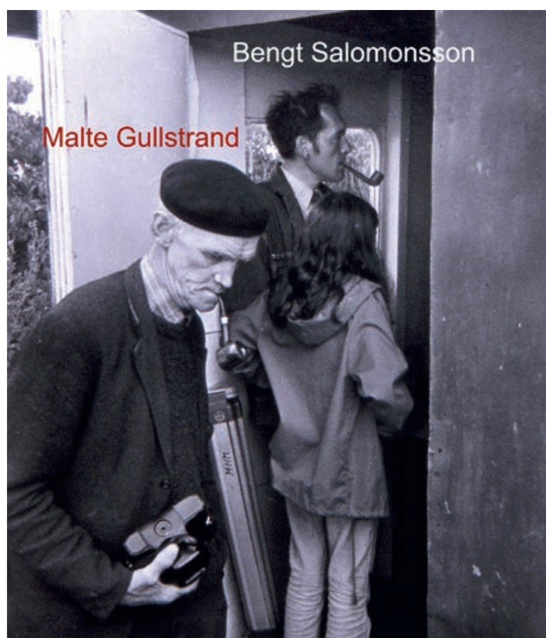
Hit kom jag när den lägre bebyggelsen i Almvik skulle uppföras sommaren 1970. Det var mitt första arbete som arkeolog. Jag hade

läst ämnet ½ år på Lunds universitet – nu skulle jag få uppleva verkligheten i fält. Göran Winge var grävningsledare och Inger Jensen grävningsassistent och själv kunde jag titulera mig arkeologpraktikant. Vad vi fann här var stora och djupa gropar som man grävt under bronsåldern för att hämta upp mängder med lera. Leran hade använts till husväggar. Det ”skånska” korsvirkeshuset fanns alltså kanske redan då. I varje fall måste man ha skövlat träden här på slätten. Groparna hade sedan använts som avfallsplatser. Vi kunde gräva fram mängder med sönderslagen, mer än tretusen år gammal keramik som sedan kunde sättas samman till nästan hela kärl.

På arbetsplatsen fanns också den tidigare sjömannen Malte Gullstrand. Han hade på äldre dagar som amatör studerat arkeologi. Bengt Salomonsson, chefen för utgrävningsverksamheten i Malmö på Malmö museum, använde

honom som spårhund. Varhelst det skulle byggas gick Malte efter schaktmaskinerna och stoppade dem när fornlämningar dök upp.

Det fanns en annan amatörarkeolog i Malmö som var bagare och som också gick bakom sådana maskiner, något som Malte inte gillade. Malte ansåg nämligen att föremålen skulle till ett offentligt museum, inte till en privat samling. I Almvik fick jag för första gången uppleva när det hettade till mellan dessa två. Bagaren kom och gick in i vår ”arbetshodda” på hjul där Malte satt och arbetade. Plötsligt hördes vilda skrik och hela ”hoddan” började gunga. Bakom stängd dörr utspelades helt klart ett präktigt slagsmål. Detta slutade med att besökaren blev utkastad.

Det var kanske då jag först förstod att arbeta med arkeologi i Malmö inte skulle bli lätt. Om det var sådan här kamp på fältet hur var det då inte när man skulle förhandla med företag och politiker. Min läromästare i detta blev min chef Bengt Salomonsson - en otroligt skicklig forntidsforskare men också skicklig förhandlare. Göran Winge blev senare en otrolig tillgång för museet när det gällde att tillvarata museets kulturhistoriska samlingar. Han är fortfarande, efter femtio år efter Almviksgrävningen, en nära vän.

27 april 2020

Min far låg med luftvärnet i Skåne under kriget, det luftvärn som senare blev LV4. Många foton i min släktsamling vittnar om dessa då bistra tider. Jag hittade ett gratisprogram på nätet för färgläggning av gamla svartvita fotografier. Testade med några från min fars fotosamling från krigsåren. Fotona är från södra Skåne. På fotot där min far Gunnar Rosborn står ensam vid en pjäs står det: ”Hösten 1943 utanför Ystad 75 cm (ska vara 57 mm) Lvkanon m/37”.

Förvånansvärt bra färger tycker jag själv även om det blå tar lite mycket överhand ibland.

29 april 2020

Strax öster om Tullstorps kyrka på Söderslätt nära Skånes sydkust ligger en gammal bronsåldershög med en förskräcklig historia. Vill ni läsa lite om detta kan ni klicka på länken här:

https://archive.org/details/Galgbacken

29 april 2020

Sociala familjekontakter varje onsdag vid matleveransen vid köksdörren.

30 april 2020

Hittade sent i går kväll detta foto på Riksantikvarieämbetets digitala sida. Det är från 1927 och taget i Brantevik vid Skånes sydostkust. Fotot kom upp på min skärm tillsammans med ett antal foton från runstenar från Mellansverige.

Här har tydligen en forntidsintresserad varit i gång och skapat ett nytt fornminne i Skåne. Vilken tid detta skulle representera har personen uppenbart inte kunnat bestämma sig för. Därför har denne avbildat ett bronsåldersskepp (som det ju finns många ristningar av i Brantevikstrakten), en runinskrift (som tyvärr inte går att tyda på fotot) samt en form av vapensköld med två 1500-tals hillebarder och ett stort ankare. Ankaret minner kanske om den tid under slutet av 1800-talet då det lilla strandläget Brantevik hade Sveriges största segelflotta på inte mindre än 118 registrerade skepp som trafikerade hela världen; skepp som hörde hemma, eller i varje fall var registrerade, just här. Ristningens årtal är också angivet: 1873, Dock saknas namnet på denna tidiga intressent i vår skånska historia.

30 april 2020

När jag var liten satt jag i slutet av 1950-talet framför TV:n och tittade på en engelsman som hette Ian Dunlop. Han satt där i rutan varje vecka så tryggt i sin fåtölj och lärde ut engelska för oss svenskar.

Nu när man är lite isolerad hemmavid slog mig tanken att hålla miniföreläsningar på max 15 minuter från min egen fåtölj. Inte om engelska språket men om Malmös, Skånes och Nordens historia.

Här är min första miniföreläsning. Orkar ni se den så håll till godo. Den handlar om pandemier på medeltiden och 1500-talet.

https://youtu.be/oFd1XRlsmAQ

30 april 2020

Fotevikens Vikingamuseum hälsar Valborg med en tillbakablick, ett kamratskap och kreativitet som jag fortfarande håller högt. Tack min vapendragare Björn och alla våra trogna vänner och stödjetrupper. Se video här:

https://www.facebook.com/handelsplatshollviken/videos/547529379519058

1 maj 2020

Här kommer det andra avsnittet i min serie av miniföreläsningar från fåtöljen. Denna gång sätter jag Skåne och Malmö i högsätet när jag berättar om en skånsk hjälte och om hur vaccinet kom till Sverige.

https://youtu.be/0ggI7F0RXE0

2 maj 2020

Vi skriver i dag den 2 maj 2020. Via tillgängliga källor får vi veta att antalet döda i Coronaviruset i Sverige nu är 2386, en ökning under ett dygn med 124.

Dessa dagliga rapporter över människor som för alltid lämnat och aldrig mera kommer tillbaka har på ett konstigt sätt blivit till en vardaglig sifferlek. Ett sätt att med opersonlig statistik berätta om något så personligt som förutsättningar för livet självt. Kan en människas liv beskrivas med en siffra? Givetvis inte. Bakom varje tal döljer sig ett livsöde.

Med denna vackra sång och bilder, hämtad från Youtube, vill jag på min Facebooksida på ett mer personligt sätt än statistik hedra för mig okända som dukat under i denna hemska pandemi. https://youtu.be/J6qPcJcBTsE

2 maj 2020

Hösten 2014 hittades ett vikingatida guldföremål i Oxie i Malmö. Detta blev början på en stort och långvarigt arbete om en av vikingatidens mera kända kungar, Harald Blåtand. I denna film berättar Sven Rosborn om forskningsprojektet som nu befinner sig i sin slutfas. https://youtu.be/ALmF3T0nJ1c

5 maj 2020

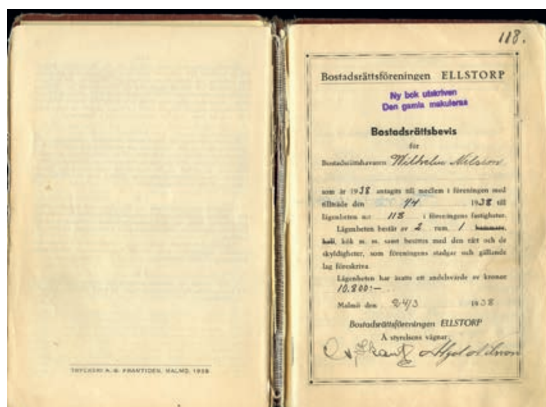
Fotot visar julen under krigsåret 1943 i min morfar och mormors lägenhet på Ellstorp. Här är det social värme men hur var det med värmen i lägenheten?

Min morfar och mormor flyttade den1 april 1938 in i den nybyggda tvårumslägenheten på Ellstorp Lillgården, Nobelvägen 147F, 2:a vån till vänster. Här bodde de hela resterande

delen av sitt liv till dess mormor dog våren 1978. I mina släktsamlingar har jag kvar deras officiella räkenskapsbok som utfärdats av bostadsrättsföreningen vid tillträdet år 1938. Andelsvärdet var 10.800:- och kontantinsatsen var 1/3 av detta värde, dvs 3240:-. Räkenskapsboken täcker perioden 1938 till 1958. Hur fördelar sig värmekostnaderna under de svåra krigsåren. Ni kan se detta i texten nedan och i bilderna från boken.

Värmekostnaderna för lägenheten låg för hela året 1939 på 89:25. Denna ökade drastiskt krigsåret 1940 till 165:73. Värmepriset sköt sedan ytterligare i höjden med början oktober 1941 då månadspriset för värme låg på 25:50 jämfört med 12:75 år 1939 och 17:85 år 1940. Det är med stor sannolikhet främst den extrema vintern under just denna period som avtecknar sig i prishöjningen. Det var ju nu som på krigsfronten den tyska armén pga. den stränga vintern började förlora kriget i Sovjetunionen. Men problem inom Sverige med drivmedel till långa transporter av det tunga virket som användes att elda med har säkert också spelat in. Koleldning var nog uteslutet pga. krigets blockad. Samtidigt som månadskostnaden för värme ökat drastiskt har man också troligen minskat på värmetillgången i rörsystemen på Ellstorp. Värmeslöseri har säkert inte varit populärt vid denna tid.

118.

Bostadsrättsföreningen ELLSTORP

Ny bok utskriven
Den gamla makuleras

Bostadsrättsbevis
för
Bostadsrättshavaren Wilhelm Nilsson

Lägenheten har åsatts ett andelsvärde av kronor 10.800:–

Malmö den 24/3 1938

Bostadsrättsföreningen ELLSTORP
Å styrelsens vägnar

Under 1942 bibehålls den höga värmekostnaden på 25:50 men under juli och augusti betalas ingen värme och under september ligger denna på hälften, dvs. på 12:75. Här har Malmöborna fått efterlängtad sommarvärme efter hård kyla. Att klimatet blivit bättre nästa år, 1943 märks genom att man inte behövde betala någon värme under fyra månader, från juni till september. Samma värden noteras för år 1944. Värmepriset för övriga månader ligger dock fortfarande på samma höga nivå som tidigare, 25:50 per månad.

Enligt min morfars avräkningsbok innebar året 1945 inte enbart slut på kriget utan också att det blev en varm sommar. Nu behövde han nämligen inte betala någon värme för hela fem månader, från maj till september. Och nästa år, 1946, blir också vintern varmare. Från 25:50 i januari dyker värmekostnaden per månad under februari – april till 20:40 för att sedan försvinna under fem månader.

En liten anteckningsbok i ett privat arkiv berättar om en säkert bekymmersam tid för längesedan.

.

9 maj 2020

Jag satt och läste några gamla tidningar från mitt tidningsarkiv. Plötsligt fick jag se denna artikel som du kan läsa om du klickar på länken nedan. Det är i sommar exakt 70 år sedan denna tragedi med ett vikingaskepp inträffade. Men jag och några till på Fotevikens museum kan också koppla den till en händelse som inträffade i början av 2000-talet på museet.

Några från Stockholm hade byggt en kopia av ett vikingaskepp och de skulle segla det till Grönland. En duktig marinkunnig i vår bekantskapskrets följde med skeppet men steg av i Sverige så snart möjlighet gavs. Han var chockad. Skeppet var så otroligt dåligt byggt att risken var stor att det aldrig skulle kunna komma fram. Det gjorde det inte heller. Om jag kommer ihåg rätt strandade det på Shetlandsöarna.

Men när det passerade förbi kusten vid Fotevikens Museum stod där en äldre man bland åskådarna. Han hade tårar i ögonen och sa:

”Så här stod jag en gång för länge sedan och såg min bror segla iväg på vikingaskeppet Ormen Friske.”

Vi som kände historien om just Ormen Friske blev chockade och han fortsatte sin berättelse:

”De skulle till England men utanför frisiska kusten blev det storm och dimma. De förliste och alla femton omkom. Endast ett meddelande nådde eftervärlden. Det var en lapp i en flaskpost som flöt iland vid Jylland med texten ”Hjälp. Ormen Friske. Bombardemang.” Engelska RAF hade övningsbombningar den dagen i området. Av skrivstilen såg jag att det var min bror som skrivit meddelandet.”

Ni kan läsa artikeln här:
https://www.pilemedia.se/pdf/Ormen_Friske.pdf

9 maj 2020

Krämarkapellet i Malmö S:t Petri har kalkmålningar som anses som de mera intressanta från senmedeltiden. De täcktes av puts efter reformationen på 1500-talet men 1904 återställdes kapellet efter att under en tid på 1800-talet ha tjänstgjort som Malmös brandstation. Domkyrkoarkitekten Theodor Wåhlin ledde restaureringen som inleddes året 1904. Man reste ställningar och började knacka ner putsen i takvalven. Theodor var själv med när arbetet startade. Samma kväll skulle han och hustrun ha stor middag för många gäster hemma i Lund. Hustrun fick emellertid ett telegram av ungefär denna lydelse: ”Kommer inte hem. Stannar i kyrkan i natt”.

Jag har sett själv sett en kopia av detta telegram och förstår Theodor. Vad han såg när han med putshammaren avlägsnade den gamla

täckande putsen var häpnadsväckande. Han har senare själv skrivit ”Plötsligt stirrade en målad ängel med sitt ansikte mot mig.” Själv har jag befunnit mig i sådan situation; att avlägsna puts och avslöja dolda 1500-tals målningar. Man blir tagen och vill inte sluta ta bort än mera puts!

I min privata tidskriftsamling fann jag i dag ett julnummer från året 1904. Här beskriver Theodor målningarna i Krämarkapellet. Detta måste vara den äldsta beskrivningen av dessa målningar. Jag har därför kopierat artikeln och lagt ut den som nedladdningsbar pdf från en offentlig och gratis databas. Theodor beskriver också i artikeln vad det står i de latinska textband som målats i valven. Han har även med en översättning av dessa latinska texter.

Klicka på länken för att ladda ner denna berättelse (ni får upp en blå banner med ”Download” och sedan en sida med en fråga om ”Bulk Download ….”. Klicka på ”No Thanks” så kommer ni direkt till pdf-en.)

https://www.academia.edu/42992478/

10 maj 2020

Ytterligare ett avsnitt i min serie av miniföredrag om historia och kulturhistoria. Denna gång har jag lämnat min fåtölj och begett mig ut på en morgonpromenad i södra delen av Malmö.

Klicka på länken:

https://youtu.be/JdOETBLmm-8

10 maj 2020

Jag har i dag undersökt en stor mängd av de äldsta Skånekartorna och funnit en sak på Söderslätt som förbryllar mig. På kartan från 1570 är endast en ort markerad mellan Trelleborg och Ystad och det är ”Bleiker”. Vad är detta för en ort? Kanske ett misstag hos kartri-

Karta 1570

Karta ca 1635

Karta ca 1680

taren men så fann jag på en karta från ca 1635 av en helt annan utgivare orten ”Bliger” på samma ställe. När jag sedan hittade en karta från ca 1680 noteras på detta ställe ”Blekert Skog”. Jag har aldrig hört talas om detta tidigare och är tacksam för hjälp för att kunna förstå varför denna plats varit så betydelsefull att den är markerad på våra äldsta kartor över Skåne. Platsen ligger enligt kartan från ca 1680 mellan Torp och Abbekås läge.

11 maj 2020

Teorierna har genom tiderna varit många när det handlat om det danska nationalmonumentet i Jelling i Jylland från Gorm och Harald Blåtands tid. Har man kanske nu äntligen menat sig nått fram till sanningen, eller ...?

Teckningen från undersökningen 1861 finns i danska Nationalmuseet. Texten lyder:

”Det förste antiquarisk Fund. Efter Nogles Beretning var det en Fyrrepind, men gamle paalidelige Koner i Jelling have forsikkret mig at det var et Sværd. Ved denne Leilighed assisterede en Træconservator.”

13 maj 2020

I Tomas Sielskis och min genomgång av den nu upptäckta handskriften ”Gesta Wuliensis” från slutet av 900-talet läser man en Danmarkshistoria som i många delar inte tidigare var känd. Så t.ex. en hel del om vad Harald Blåtands son Sven Tveskägg hade för sig. Här är endast en liten episod. Klicka på länken för att läsa artikeln eller för att ladda hem den som pdf:

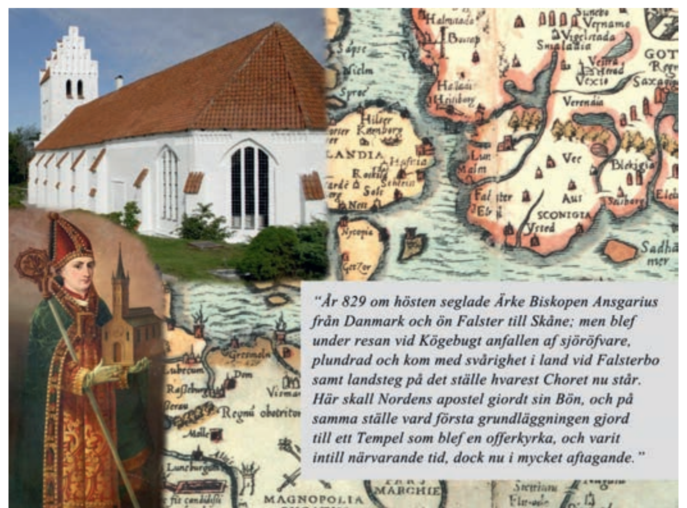
https://www.academia.edu/43035348/

13 maj 2020

Detta inlägg skrev jag på Skånes historie/ Skånes historia 2018. Eftersom de sedan länge inte längre ville ha mina inlägg (som ofta gick mot många osakliga och märkliga inlägg på deras sida) blev jag bannlyst. Vill därför lägga ut denna lilla roliga historia på min egen sida:

Det finns så många historiska påståenden som genom tiderna blivit sanna. Börjar man kolla upp de äldsta källorna visar det sig ibland att det som man numera anser som ”sanning” kanske inte stämmer. Ett exempel på hur lokala sägner kan bli till ”historisk verklighet” hittade jag när jag ögnade genom Falsterbo kyrkohandlingar från 1830-talet. Ansgar reste ju på 820-talet till Birka men drabbades av sjörövare, kanske i Kalmarsund, och fick gå upp till Birka. Detta står i Rimberts nästan samtida levnadsberättelse över Ansgar.

Läs här vilken skröna som antingen Falsterboprästen försökte slå i sina sockenbor eller vad han nedtecknat som en levande legend i Falsterbo på 1830-talet (klicka på bilden för att bättre läsa texten på fotot):

20 maj 2020

I dag sken majsolen på Söderslätt och en del av styrelsen för föreningen ”Märkvärdigheter på Söderslätt” hade styrelsemöte på Jordberga gods. Från vänster Sven-Olle Olsson, Otto von

Arnold och Robert Wahlström Harr och jag själv bakom kameran. Coronasituationen gjorde att mötet hölls utomhus på behörigt avstånd mellan oss. Ett kreativt möte där det diskuterades många kommande, tänkbara aktiviteter när väl denna smitta släpper sitt grepp.

Det finns verkligen mängder med märkvärdigheter inom de mest skiljda ämnesområde representerade på Söderslätt. Mycket som få känner till men som säkert många vill veta mer om. Detta kan bli hur intressant och kul som helst.

21 maj 2020

Tillbringade en längre stund i solen tillsammans med hustru, Mats, Pooi Yian och fyrbenta Eskil på dessa två bänkar invid Johanneslustvägen i östra Malmö. Behörigt avstånd upprätthölls. I denna grönska och i dessa fridfulla villakvarter utspelade sig för 75 år sedan äntligen slutet på ett hemskt drama. Många var de bombplan som nödlandade här under kriget - en del var så nära men misslyckades med den sista inflygningen. Fotot från min fasters privata fotoarkiv - hon som då själv arbetade här på F10:s militärflygplats.

I dag minner tack och lov inget om denna tid för inte så länge sedan. I stället kunde vi njuta av solen och av att träffa nära och kära.

22 maj 2020

Min gamle vän Björn Jakobsen, museichef på Fotevikens Museum, lärde mig en gång begreppet ”Kill your darling!” Om man gör en film eller skriver en bok är det viktigt att man på slutet kontrollerar så att man inte belastar berättelsen med saker som, hur intressanta man själv tycker de är, gör berättelsen för komplicerad. Inför varje bokpublikation måste därför rödpennan fram – och detta är svårt.

Manuskriptet till vår kommande boken om Harald Blåtand har hela tiden växt. För att göra plats för viktiga delar av innehållet som finns i en unik och hittills okänd handskrift om Danmark på 900-talet tvingas jag därför nu till ”Kill your darling”. Jag har dock lagt det som är borttaget i en separat artikel på nätet. Den handlar om Harald och hans död men också om hur man försökt göra kungen till ett helgon för att bl.a. lyfta fram Roskilde och Lund som religiösa centra. Klicka här för att se artikeln:

https://archive.org/details/harald-32

24 maj 2020

Denna vår för exakt hundra år sedan togs detta foto. På baksidan står: ”Våren 1920 Gunnar o. Sigurd.” Vykortet adresserat till ”Gossen Gunnar Nilsson Åsen Karlsborg”. Det är min far som håller sin lillebror Sigurd i handen. I andra handen håller han en blomsterbukett som sönerna säkert plockat till sin mor. Namnet Rosborn fick min farfar 1927. Varför min far har en mössa med ”Kung. flottan” på är ett mysterium. Farfar tjänstgjorde på Karlsborgs

fästning vid Vättern och även om den sjön är väldigt stor har knappast några av flottans skepp varit stationerade där.

26 maj 2020

Det är sommaren 1996. Fotevikens Museum har varit igång ett år och återskapandet av två vikingaskepp har kommit långt. Det mindre till höger är det blivande ”Erik Emune” vars original är från år 1023, det andra är efter ett vikingaskepp påträffat i Finland. Den första kopian av detta finska skepp strandade på Lettlands kust och fick överges. Efter det fick Fotevikens museum uppdraget att bygga en ny kopia som kom att kallas ”Heimlösa Rus”. Detta skepp skulle senare färdas runt hela Europa, in i Medelhavet och uppför rysk flod.

På det andra fotot undervisar munken de troende om uppbyggandet av det (himmel) rike som snart skulle bli ett eget vikingarike och känd vikingastad vid Höllviken. Jag kan av erfarenhet personligen konstatera att munkdräkten som vikingakvinnorna sytt var väldigt varm.

28 maj 2020

I dessa Coronatider har många det svårt, också inom museivärlden. Då är det glädjande att höra att det fortfarande finns eldsjälar som min gamle vän Björn Jakobsen på Fotevikens Museum. En snabbkoll per telefon med honom visade att den vikingaglöd med vilken vi startade museet 1995 fortfarande finns kvar och idéerna sprudlar. Framtiden är inte död. En liten tillbakablick på en, inte minst för mig personligen, spännande tid ger den här samlingen bulletiner som jag skrev om museets nationella och internationella verksamhet åren 2011-2013. Klicka och läs om en spännande verksamhet nere vid Höllviken:

https://archive.org/details/fotevikens-museum/mode/2up

29 maj 2020

År 2013 rev man ner Medeltidssalen på Malmö museer. Något tidigare hade man rivit ner Fornsalen. Sedan dess har Sveriges tredje stad inte någon permanent utställning som visar stadens äldre historia. Detta trots att Malmö är en av Skandinaviens mest arkeologiskt undersökta städer med tiotusentals spännande föremål. Genom politikernas ointresse för stadens historia har dessa föremål och deras historia nu en för allmänheten dold viloplats i mörka magasin.

Jag kommer i ett antal av mina ”Fåtöljföreläsningar” berätta om Medeltidssalen och dess en gång spännande saker.

https://youtu.be/9E6ieiwXLSQ

29 maj 2020

Det händer att jag ibland på min tidiga ½ mils morgontur som jag tar varje dag träffar på hustrun med Eskil. Så också i dag. Alltid lika välkommet som slutet på en lång promenad.

https://www.facebook.com/sven.rosborn/videos/10223231476321773

31 maj 2020

Lördag kväll den 30 maj 2020 i dessa erbarmliga Coronatider. Vad gör man när man vill vara tillsammans med de yngre generationerna? Givetvis kopplar man samman sig digitalt med Google Meet. https://www.facebook.com/sven.rosborn/videos/10223243901872404

2 juni 2020

Det finns två tidiga ögonvittnesberättelserna av Skandinavien, båda från slutet av 800-talet. Det finns också en berättelse om ett fantastiskt drama som utspelar sig i Sydskandinavien där hjälten Beowulf stiger fram och kämpar i östdanernas kungs stora gilleshall. Var har denne kung i dåtidens östra danervälde haft sin kungsgård?

Jag har sammanställt lite material om allt detta. Inte oväntat handlar artikeln också om västra och södra Skåne. Klicka på länken:

https://www.academia.edu/43235016/

Sydskandinavien under sen vikingatid

Foto Wikimedia Common

3 juni 2020

Den stora danska nyheten under de senaste dagarna är att man funnit Danmarks största vikingaborg mitt på ön Falster. Det är en terrängborg på 80.000 kvadratmeter som ligger invid en sjö. Genast har den förklarats som en vikingaborg men lite försiktigt har man antytt att den kan vara äldre. Men vikingatiden är inne i dag i Danmark så vikingatid måste det vara. I morse visades på danska nyheter ett inslag där man till och med plötsligt kastade in Harald Blåtands hustrus runsten från sent 900-tal i handlingen. Harald Blåtand har med en sannolikhet som gränsar till visshet aldrig haft med uppbyggandet av denna borg på Falster att göra - den byggdes långt före hans tid. Men att tala om Harald Blåtand är inne i Danmark i dag.

Tyvärr måste jag göra danskarna besvikna när de säger att detta är det vikingatida Danmarks hittills kända största borg. Ni glömmer som alltid Skåne som ju var danskt på den tiden. Liksom borgen på Falster ligger inne i landet vid en sjö hittar vi det dåtida Danmarks största borg inne i Skåne, invid lämningarna efter den medeltida danska riksborgen Lindholmen. Dessa stora terrängborgar går under benämningen fornborgar och har ansetts vara uppförda som ett skydd för befolkningen i ofärdstider. Om detta är rätt eller fel vet jag inte men i de fall man undersökt dem ligger deras tillkomsttid under 600-700-talen.

Borgen vid Lindholmen, som går under benämningen ”Borren” är imponerande stor. Falsterborgen är på 80000 kvadratmeter, Borren är på hela 90900 kvadratmeter. Vi har i Skåne också en mindre sådan här fornborg på Stenshuvud vid Kivik, dock endast 27000 kvadratmeter stor.

Kartan, hämtad från svenska Riksantikvarieämbetet, visar Danmarks största forntida borg, belägen i Skåne. Denna har säkert, liksom Falsterborgen, fungerat upp i vikingatid. Under tidig medeltid har den däremot övergivits och i stället har Lindholmens danska riksborg anlagts. Denna är också markerad på kartan. Fotot visar en del av Borrens vall.

Foto: Wikimedia: Jorchr

4 juni 2020

Malmös störste historieforskare genom tiderna var Einar Bager. Jag träffade honom redan 1967 när jag och två arkitektstuderande på Malmö stadsarkiv sökte uppgifter om Claus Mortensens hus. Sedan dröjde det till 1970 när jag som nyanställd arkeolog på Malmö museum stegade upp till detta arkiv. Malmö stadsarkiv var för Einar Bager ett andra hem. Han var egentligen konstnär men vid 50-års åldern upptäckte han stadsarkivets skatter. Utifrån gamla bouppteckningar etc. rekonstruerade han i bildform stadens 1600-tals historia.

Han har berättat för mig hur han på 1930-talet gick upp till redaktören för Sydsvenskan med en teckning av centrala Malmö och visade den. Redaktören bad att få låna den. Några dagar senare blev han uppringd av densamme som meddelade att denna bild tillsammans med text skulle fylla en hel sida i Sydsvenskan eftersom ”det ju var ett otroligt fynd Einar gjort i stadsarkivet – en hittills okänd 1600-tals teckning över staden!”

Einar blev min nära vän. När jag tillträdde min tjänst som intendent på Malmö museum 1974 kallade han samma dag upp mig till sitt kontor på Bagerska gården i kv. S:t Gertrud. Han gav mig här många av sina böcker och en hel samling av sina särtryck om Malmös historia. Einar var ju den store skribenten. Inte en som tjuvhöll på sitt material utan en person som villigt delade med sig till hungrande yngre generationer.

Trots sin ålder gav han sig inte. När jag en dag stod högt uppe på en ranglig byggnadsställning vid Östergatan gungade hela ställningen och tio meter upp från gatan stack Einars huvud upp. Han var då närmare nittio år gammal och rätt så skröplig fysiskt. ”Du trodde väl inte att du skulle kunna hemlighålla något för mig”, sa han med ett leende.

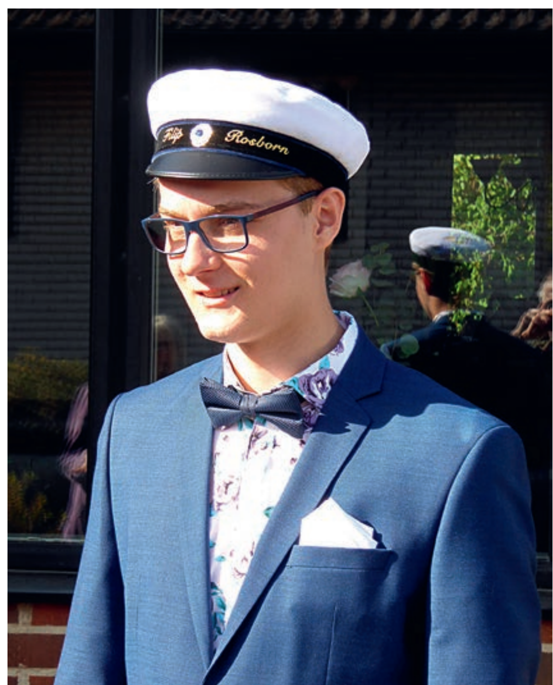
Einar dog i januari 1990. Han var då 103 år gammal. Jag är otroligt stolt över att ha haft honom som vän och mentor.

Bilden visar Einar och mig vid restaureringen av några av de väggmålningar som vi fann i Hedmanska gården, vilka hans anfader låtit måla i slutet av 1700-talet. Konservatorerna Magnus Wihlborg och Åsa Sandberg frigör dessa unika målningar med påmålade dikter av Einars anfader Haquin Bager, en av 1700-talets mera framträdande Malmöitiska personligheter. Den andra bilden visar de särtryck Einar gav mig på sitt kontor den där dagen den 23 oktober 1974.

4 juni 2020

Äldsta barnbarnet Filip tar studenten i dag. Christina och jag fick tidigt i morse en glimt av fadern bakom högt Corona-staket ivrigt sysselsatt med att bakom planket försöka säkra alla trädgårdstält i den kraftiga vinden. Yngre

barnbarnet Tindra vinkade glatt till oss genom fönsterruta och Filip själv kom ut och på behörigt avstånd fick han mottaga tidiga gratulationer.

5 juni 2020

En gång ville jag som museichef på Malmö Stadsmuseum bygga en permanent utställning om när Malmöhus på 1800-talet var ett fängelse och där beskriva de vidriga förhållande som då rådde på platsen. Av de styrande fick jag inga pengar till detta för, som en sa: ”På museet ska man bara visa det som trevligt och glatt.”

Detta minne dök upp när jag såg bilden av dessa glada människor och sedan klickade för att se filmen. Nej, historia är inte bara det som är glatt och trevligt. Historia handlar om kunskap om hur människor betett sig genom tiderna, även när de varit djävulens verktyg. Därför är historia viktigt och inget som ska gömmas undan.

I dag känner sig judar inte välkomna i Malmö. Personerna på bilden hade säkert gillat den utvecklingen. Jag gör det definitivt inte. Klicka på länken för att se vad dessa muntra människor egentligen var för några:

6 juni 2020

Håller på med korrekturläsning av delar av min bok om Harald Blåtand. Sökte därför i dag efter Petro Lindebergs bok ”Commentarii Rerum Memorabilium In Europa” från år 1591. Boken har den äldsta avbildningen av vikingamonumentet i Jelling med bl.a. den stora gravhög som Harald Blåtands far Gorm uppförde för sin hustru år 959. (Nej, det kan omöjligt vara Gorm som legat i den högen. Sorry danska Nationalmuseet!) Satt av misstag och bläddrade i en annan bok av samme författare och samma år: ”Hypotyposis arcium palatiorum et monumentorum”. Såg då denna bild av herremannen Wipert II. Tänk att de hade munskydd för att skydda sig med redan året 1124. Visserligen av järn men i alla fall.

7 juni 2020

Detta är definitivt sista omarbetningen av layouten till Tomas och min bok om Harald Blåtand. Medan jag i dag har nått fram till trycksidan 60 av ca 400 håller Tomas på att transkribera viktiga delar av den tidigare okända handskriften ”Gesta Wulinensis ecclesiae Pontificum” från 990-talet; textavsnitt som ska in i slutet av bokmanuset. Redan nu finns färdigöversatta delar av handskriftens texter inlagda i manuset men berättelser från slutet av Harald Blåtands liv ska också med i boken. Speciellt som boken också givetvis handlar om kungens grav som vi funnit i Polen. Kungen dog hösten 985.

Detta med formgivning är inte helt lätt. Efter moget övervägande har jag kommit fram

till att jag lägger layouten med Garamond i storlek 11,3 och med radavståndet 14. Samtidigt ökar jag bokens höjd något i förhållande till tidigare versioner. Ni kan som exempel se ett bokomslag på bilden.

Men allt tar tid och måste få ta tid. Dessutom är det väl inte omöjligt att boken också kommer ut på danska, engelska och polska. Sånt görs inte av sig självt och kommer givetvis också att fördröja utgivningen avsevärt.

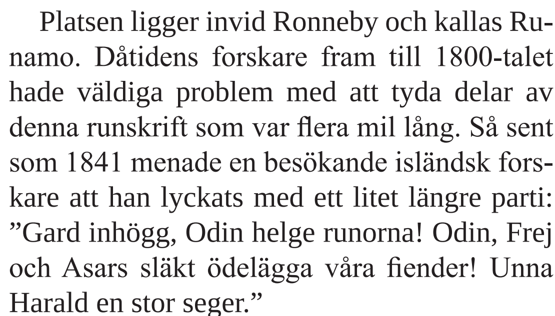
8 juni 2020

Det hände sig i det dåtida Danmark att man på 1100-talet upptäckte världens längsta runrad. Historikern och dansken Saxo berättar om denna i sin Danmarkshistoria:

”I Blekinge finns en ås, över vilken går en stig, som är översållad med märkliga skrivtecken. Denna stig, som sträcker sig ända från havet i söder upp till Värends steniga ödemarker, omges av två linjer, en på var sida, med ett smalt mellanrum där ytan överallt fåras av runor.”

Den store danske forskaren Ole Worms kunde dock bara år 1640 finna ett enda läsbart runskrivet ord, nämligen ”Lund”. Denne kloke dansk drog då slutsatsen att det handlade om danerkungen Harald Hildetand som skulle ha haft sitt hov i Lund och där blivit begravd. Den samtida svensken Erik Dahlbergh har också tagit med bilden av runraden i sin bok. Se bild.

Platsen ligger invid Ronneby och kallas Runamo. Dåtidens forskare fram till 1800-talet hade väldiga problem med att tyda delar av denna runskrift som var flera mil lång. Så sent som 1841 menade en besökande isländsk forskare att han lyckats med ett litet längre parti: ”Gard inhögg, Odin helge runorna! Odin, Frej och Asars släkt ödelägga våra fiender! Unna Harald en stor seger.”

Problemet var bara att det hela var frågan om ett geologiskt fenomen, en smal och mycket lång s.k. diabasgång där det uppstått en mängd sprickor.

På min morgonpromenad kom jag att tänka på denna ”vikingatida runskrift” när jag upptäckte dessa spännande tecken i en längre rad nära Hyllies järnvägsstation i Malmö. Det fanns flera ”runor” även utanför fotot. Det hela handlar väl om sprickor i en nyanlagd stenrad. Eller!

10 juni 2020

Tornet på bilden på nästa sida tillhör Malmös äldsta järnvägsstationsbyggnad. Begreppet kommunikation har en intressant historia. I dag finns bussar på våra gator, vid mitten av 1800-talet fanns bara hästdragna vagnar. Men så fanns det också ångdrivna vidunder kallade tåg som gick på järnskenor.

Mätt efter dåtida mått var det en ofantlig hastighet som uppnåddes vid en järnvägsfärd. I en av de första vägvisarna för tågresenärer Malmö - Lund uppmanades därför passagerare att i vagnarna inte sitta med ansiktena mot varandra ”om sammanstötning inträffar” eftersom

opassande situationer könen emellan då kunde uppstå.

Med de svenska statsbanorna uppbyggande vid mitten av 1800-talet följde stolthet och framtidstro. Vid Malmö-Lund-avsnittets öppnande den 1 december 1856 hölls först tacksägelsegudstjänst i Malmö S:t Petri kyrka. Vid tågets avgång gavs kanonsalut och människomassan hurrade och jublade. Studentsångarna i Lund framförde vid tågets ankomst en jubelsång, specialskriven av A. Th. Lysander:

”Stad är vid stad fast
knuten med järnband.
Eldhästen frustat
ren vid vår dörr:
Vandrar nu rastlöst
Vänner emellan;
Tröttnar ej lätt,
den Springare god.”

Resan mellan Malmö och Lund, som tidigare kunde ta en halv dag gick nu på lite mer än tjugo minuter. Det sitter en gammal klocka på Malmös järnvägsstations torn. Med järnvägen blev nämligen tiden viktig. Det vill säga den exakta tiden. En förutsättning för tågkommunikationen var ju tidtabellen. I slutet av 1800-talet var hela landet genomsyrat av järnvägar. För att det skulle fungera med t.ex. de många tågbytena som en resenär då kanske måste göra fordrades det att tåg ankom och avgick på exakt den tid som var bestämd. Därför blev plötsligt begreppet ”minuter” för första gången i Sverige betydelsefullt. På varje station uppsattes väl synliga klockor. Malmös gamla klocka pryder sin plats än i dag.

16 juni 2020

Fick en förfrågan om jag hade några äldre foton på Katrinelund bredvid Ellstorp. Katrinelund byggdes ju först runt 1960. Innan dess var det enbart en stor åker på platsen. Jag rannsakade mitt fotoarkiv och fann då denna bild från vintern 1953. Fotot visar min mor, min syster och jag på promenad. En sparkstötting var ett vinterredskap som väl dagens ungdo-

mar knappast känner till. Vi står på nuvarande Celsiusgatan, då endast en smal grusväg. Mellan min mor och mig ses till vänster några träd vid sjukhusområdet. Man ser också Ellstorpshusen; 6-våningshuset vid korsningen Sallerupsvägen - Idaborgsgatan och till höger därom husraden av lägre hus som ligger ut mot Sallerupsvägen där bl.a. Björn Ranelid växte upp. Skulle tro att detta är det enda fotot som finns över denna åker som ca 1960 blev ett attraktivt bostadsområde.

Det andra fotot är från tidig vår 1950. Min mor och syster står på Östra Farmvägen och i bakgrunden har vi korsningen Sallerupsvägen - Idaborgsgatan och den trekantiga gaveln till Sofierohuset vid Atleparken. Men vi ser också den spännande kiosken vid Idaborgsgatan.

16 juni 2020

För att få tillhöra vikingariket Fotevikens kungliga sällskap var det en fördel med skäggväxt.

17 juni 2020

Nu för tiden är det i Danmark mycket tal om Harald Blåtand och hans del i vikingatiden. Dåtidens Danmark innefattade ju också Skåne så jag tar mig friheten att här publicera denna något beska artikel om konsten att använda vår historia. Klicka på datumet ovan för att läsa artikeln.

17 juni 2020

Nedräkningen till Midsommarafton har börjat. En god, kall dansk pilsner från Limfjorden och Thisted Bryghus satt gott tillsammans med skinkpaj.

18 juni 2020

Så är då kungahallen i Lejre invigd. Det gläder mig att man velat manifestera denna plats mera kungligt. Harald Blåtand fick ju Själland som lydrike under sin far när han enligt handskriften "Gesta Wulinensis" var 15 år så han har säkert känt till platsen.

Däremot var jag bara tvungen att skriva en artikel om dörrars storlek under vikingatiden. Ni kan läsa artikeln genom att ladda hem den som pdf här: http://pilemedia.se/pdf/B03.pdf

18 juni 2020

När vi började bygga upp Fotevikens eget vikingarike år 1995 kunde vi nog inte drömma om vilken enorm anslutning av vikingatida reenactors som det skulle bli. Men det fordrades också en "doer" som Björn som som fick saker att hända och, inte minst, en närmast fanatisk grupp entusiaster med stort och brett kunnande inom många ämnesområden. Jag själv skulle kunna göra listan lång på dessa vänner och ärliga kamrater. Så bygger man levande kulturhistoria för alla. Vårt motto var ju också "Den som kan lite mer lär ut till den som kan lite mindre." Alla har kunskaper att ge bort. Vårt kulturarv är inte bara till för en akademisk elit.

19 juni 2020

I dag, den 19 juni 2020, för exakt trettio år sedan besökte familjen Haitabu, vikingastaden vid nuvarande Slesvig nära danska gränsen. Med oss var Folke Schimanski, programledare för den mycket populära serien ”Historia att minnas” i Sveriges riksradio. Han skulle med mig på plats göra några radioprogram om den danska historien.

Vallen runt Haitabu vikingastad

Det blev också en tur till och en berättelse om de tvåtusen år gamla mossliken på Schloss Gottorp med därefter behövlig avkoppling i slottsrestaurangen.

Som skåningar bodde vi givetvis på Lögums klosters refugie strax norr om danska gränsen. Detta kloster grundades ju av munkar från Herrevads kloster i Skåne år 1166 och man kan faktiskt bo över där i en spännande miljö. Vi fick snabbt från Tyskland ila hem till klostret för att hinna med aftonmaten och höra aftonsången i en av Nordens äldsta bevarade cistercienserkyrkor. Detta var en sann musikupplevelse under de väldiga valven. Bilden dock tagen efter att besökarna gått.

Lögum klosterkyrka

På vägen hem nästa dag var det bara nödvändigt att stanna i herrnhutternas 1700-tals stad Christansfeld och äta ”Honningkager”. Dessa är stora, tjocka och jästa pepparkakor som herrnhutterna började baka 1783 och som sedan dess blivit ett signum för staden. Under stadsbesöket intogs lunch på ”Brödremenighedens Hotel” från 1783. Varför i denna byggnad? Det var ju här som vapenstilleståndet mellan Danmark och Preussen slöts den 18 juli 1864. Med bandspelarens hjälp säkrades ett inslag för framtida radioprogram.

Det blev många utflykter och radioprogram med Folke Schimanski; i Sverige, på Bornholm och i Polen. Tack Folke för att du valde mig som en av dina historieberättare.

Skål för vapenstilleståndet 1864

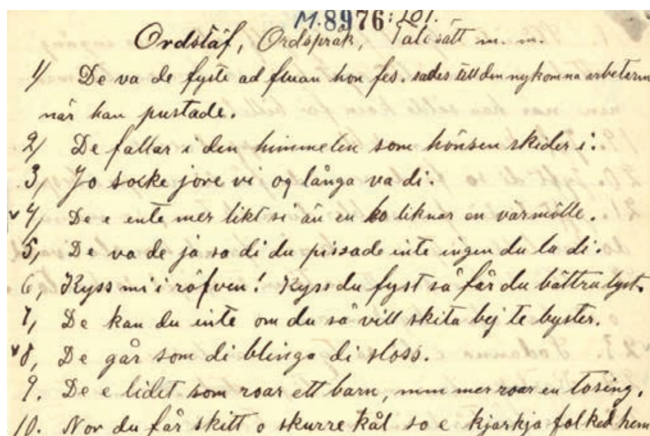
21 juni 2020

Söderslätt har ett flertal tidiga nedtecknare av seder och folktro. Olof Christoffersson var en av dessa. Han var född den 28 september 1869 i Fru Alstad. Utan hans nedteckningar i bevarade manuskript och i böcker hade kulturhistorien på Söderslätt varit bra mycket fattigare. Han gravmonument på Fru Alstad kyrkogård tillhör ett av Söderslätts märkligare. Här har man rest en stenåldersdös i miniatyr

över mannen som kände varje fornlämning i området.

Jag roade mig med att läsa en del av hans handskrifter, bl.a. nedteckningar av ordspråk etc. Här nedan har jag valt ut några ur den digra samlingen. Skrivna på genuint gammalt Söderslättsmål. Nr 73 fann jag riktigt intressant.

M.8976:101.

Ordstäf, Ordspråk, Talesätt m. m.

1/ De va de fyste ad fluan hon fes. sades till den nykomna arbetaren när han pustade.
2/ De fallar i den himmelen som hönsen skider i.
3/ Jo socke jore vi og långa va di.
4/ De e ente mer likt si än en ko liknar en värmölle.
5/ De va de ja sa di du pissade inte ingen du la di.
6/ Kyss mi i röfven! Kyss du fyst sa får du bättra lyst.
7/ De kan du inte om du så vill skita bej te byster.
8/ De går som di blinga di sloss.
9. De e lidet som roar ett barn, men mer roar en tosing.
10. Nor du får skitt o skurre kål so e kjarkja folked hem

Ordstäf, Ordspråk, Talesätt på Söderslätt

2. De faller i den himmelen som hönsen skider i.

4. De e ente mer likt än en ko likner en värmölle.

8. De går som di blinga di sloss.

9. De e lidet som roar ett barn, men mer roar en tosing.

24. Kärleken drar mer än ti par oxar.

27. Du ska inte köfva grisen i säcken.

28. Man köfver inte katten i säcken.

30. Små gryder har osse ören.

38. Den som inte passar po me mad vanker får ed eder faded har ståd.

42. En fittemad udan salt ä de samme som en kyss udan kärlek.

43. Du går som en luss po en tjäred spån.

44. Du går som om du hade skitt i böjsorna.

55. Frammed mad smoger bäst.

61. Gamla studda har di håraste hornen.

64. Koss i krisse.

67. Lörde kvälla og sönda marna e di lade snälla.

71. Ge han po käftementet han står der og gafver.

73. Di unga ska man lära, di gamla ska man ära.

77. Ju mer man stryer en katt po ryen ju höjere sätter han rumpan.

82. Alle veje går till Norge.

95. I brist po bröd får en eda pantoflor.

97. De e höjden af ladhed do di lier og eder.

21 juni 2020

För 14 år sedan. Vikingatida lagman möter modern filmteknikanvändare i Fotevikens vikingastad. Kopia av 900-tals skäggkammen som vi fann i Fosie hänger runt halsen. Handsmidda knivar tynger ner bälte med Urnesspänne. Det var en varm inledningen på det årets internationella vikingamarknad på Foteviken. Denna vecka startar årets upplaga med noga kontrollerat avståndstagande.

23 juni 2020

I kväll är det S:t Hans – här är ett bra gammalt skånsk-dansk tips

S:t Hans afton – efter Johannes döparen som ska ha haft sin födelsedag sex månader innan Jesus. Också midsommar enligt dansk/skånsk sed med årets längsta dag. Har ni inte hittat någon helig skånsk källa att tvätta er i eller att dricka ur för att hålla er friska kan ni här få ett gammalt danskt tips. Men passa på – det är endast verksamt i natt.

I natt - natten innan S:t Hans - gäller det att samla in naturens vätska. Gör som man gjorde förr: Tag lakan och linne och lägg ut dem på gräset och låt de ligga under hela natten. Bäst är att uppsöka kyrkogårdar och breda ut tygstyckena där på marken. Då insuger tyget nattens läkedom och tidigt på morgonen, fuktiga av nattens våta dagg sveper man in sig i dessa tygstycken och läkedomen tränger in i sjuka kroppar.

Så sa de gamle – så gjorde de gamle. Prova själv om du läser detta innan du går till sängs denna kväll, den 23 juni. Själv har jag lagt ut en näsduk på min gräsmatta. Har börjat bli gleshårig så det kanske hjälper hårväxten.

Det hjälpte! S:t Hansnattens dagg är fantastiskt som läkemedel, även för hårväxt! Man ska lita på ”di gamle”.

28 juni 2020

Under medeltiden var tron på underverk ett försök att bota sjukdomar. Speciellt vatten från källor som menades ha läkande effekt var viktigt. På Söderslätt fanns, liksom givetvis i andra områden, ett antal av dessa källor. I denna artikel redovisar jag de jag funnit på just Söderslätt.

Klicka på länken här för att kunna ladda hem hela artikeln.

https://www.academia.edu/43455166

28 juni 2020

Som lagman i Fotevikens vikingarike var jag tvungen att kontrollera att alla pilarna uppfyllde ställda krav innan bågskyttetävlingen startade under den stora vikingamarknaden året 2010.

29 juni 2020

Den kämpen är för mig alls inte okänd.
Tror mig veta att sedan länge
jag räknas till hans vänners skara.
I Svitjod nu hans gärning står,
att i Yggdrasils skugga,
lära sveoners ungdom om fornstora dåd.

29 juni 2020

Den 17 september öppnar på Trondheims konsthall en intressant utställning: ”Who Wants to live forever?”. En av utgångspunkterna är den välbevarade Tollundmannen. Jag bidrar med mitt foto av detta mosslik; ett foto jag tog när vi producerade en tv-serie för TV2 om vår förhistoria och fotot används i mängder med böcker och artiklar världen över.

När vi lyfte på glaset i montern och jag kom i närkontakt med denne man där allt var så välbevarat att jag skulle vilja väcka honom, uppstod mellan honom och mig på ett oförklarligt sätt en mänsklig kontakt över mer än tvåtusen år. Jag har aldrig glömt honom.

Utställning i Trondheim tar upp några av de ontologiska, epistemologiska, etiska och politiska konsekvenserna av den via bl.a. genteknik gryende möjligheten till mänsklig odödlighet.

30 juni 2020

Under första hälften av 1800-talet lanserades begreppet viking i nationalromantiska former i både Sverige och Danmark. Sven Rosborn berättar här om detta och avslutar med ett exempel om Gorm den gamles grav som man menade och fortfarande menar finns i Jelling i Jylland. Men gör den det?

Klicka här för att se videon:
https://youtu.be/xcADJJkBoCQ

2 juli 2020

Jag har nu samlat mina föredrag och föreläsningar på en hemsida. Här kan ni bland mycket annat som rör Skånes historia få ta del av hur vaccinet för första gången i Sverige kom till Malmö men också om Malmös historiska kontakter över havet. Klicka på länken nedan:

https://pilemedia.se/f%C3%B6redrag

3 juli 2020

Idag, den 3 juli 2020, var styrelsen för föreningen ”Märkvärdigheter på Söderslätt” samlad på Jordberga gods. I lagom utomhustemperatur avhandlades många intressanta saker - inte minst hur den nya föreningen ska profilera sig när väl Coronan släpper sitt grepp.

Kommande öppna symposier med spännande nerslag i Söderslätts arkeologi, historia och kulturhistoria är givna inslag. Dessa kommer att hållas på Jordberga för medlemmar. Arrangerade bussturer på Söderslätt med sakkunniga guider inom olika ämnen som har med Söderslätt att göra är andra inslag. Olika tillställningar där vi lyfter fram märkliga och intressanta personer ur Söderslätts historia är ett tredje inslag i föreningens arbete. Samt, inte att förglömma, arbetet med att göra så att man som besökare kan hitta fram till Söderslätts otroligt många intressanta platser värda att besöka.

Se där ett axplock av vad föreningen kommer att arbeta med. Föreningen är öppen för alla.

3 juli 2020

År 1991 grundade jag och två kollegor tidskriften ”Populär Historia”. Allt sedan ungdomen hade jag önskat att skapa en tidskrift med ordet ”Populär” i rubriken. Detta eftersom jag hade en far som prenumererade på ”Populär mekanik” vilket var ett fantastiskt spännande månadsmagasin på 1950-talet. På min fritid skrev jag varje år fram till och med 1995 ett antal artiklar till vår tidskrift. Artiklarna från år 1993 finner du samlade här!

4 juli 2020

Min stora idol från 60-talet är fortfarande aktiv. Tack Joan för att jag kunnat få följa dig genom åren. Tack för att du vågar göra din röst hörd, nu såväl som under protesterna på 60-talet. https://youtu.be/t1a93qjf-no

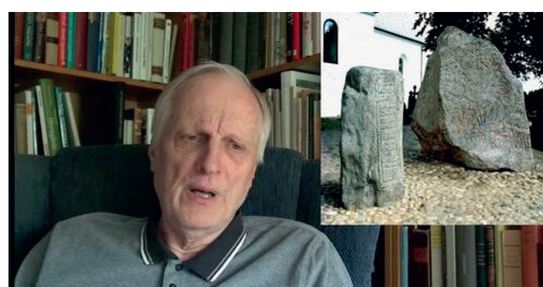
4 juli 2020

I en kommentar till denna inspelning av Joan Baez, gjord våren 2020 skriver en kvinna Nancy Hatcher: ”I started listening to Joan Baez when I was a fairly young teen...I’m 70 now. She was my first musical love and that love has never diminished. Thank you, Joan, for still being a beautiful light!!” Jag är i dag lika gammal som denna kvinna och delar samma åsikt. Tack Joan!

9 juli 2020

I denna föreläsning berättar Sven Rosborn om viktigare källor till Danmarks vikingatid under 900-talet. Klicka här:

https://youtu.be/r6uzxfFrMHI

10 juli 2020

Jag sitter med i styrelsen för ”Stiftelsen Skåneländska flaggans dag”. Allt sedan år 1967 har stiftelsen stått bakom korandet av ”Årets skåning”. Nu är det dags att utse ”Årets skåning 2020”. Vi gör detta i samarbete med Kvällsposten/Expressen. Givetvis är det allmänhetens röster som räknas och ni hittar mer information här:

Info om stiftelsen hittar ni här:

http://www.skaneflaggan.nu/

11 juli 2020

I KVÄLL DEN 11 JULI 2020 KAN NI KANSKE UPPLEVA DEN SKÅNSKA STENÅLDERN PÅ ETT UNIKT SÄTT

På dagen för exakt 4745 år före Kristi födelse hände det att de som då bodde i det som senare skulle kallas Skåne och Malmö kunde se ett gudatecken på himlen. Det var en tid då folket här kanske så smått hade börjat odla jorden i stället för att bara syssla med jakt. Vi kallar det stenåldern. Det bodde inte särskilt många människor här då. Men fenomenet på himlen kanske gjorde att många undrade.

I kväll kan ni själva uppleva samma sak som stenåldersmänniskorna. Kometen Neowise är då i lämpliga väderförhållanden synlig på himlen. Senast den var synlig för oss människor var just för 6765 år sedan. Ni kan se den i kväll den 11 juli 2020 mot nordost i riktning mot Capella, den tredje klaraste stjärnan på det norra halvklotet.

Känn er som stenåldersmänniskor i kväll!

12 juli 2020

Tack vare fotografier kan man väcka dåtiden till liv. Jag tog mina första foton året 1956 och det har sedan dess blivit många i mitt privata bildarkiv.

Vad gjorde du för exakt femtio år sedan? Jag har gjort denna lilla bildberättelse som handlar om vad jag själv gjorde för exakt ett halvt sekel sedan, året 1970. Klicka här för att starta filmen.

16 juli 2020

Efter våra långa, snabba promenader i dag undrade hustrun lite över sina skor.

”Vilken fot är det som brukar vara större än den andra?”

”Den högra”, sa jag och visade upp mina fötter.

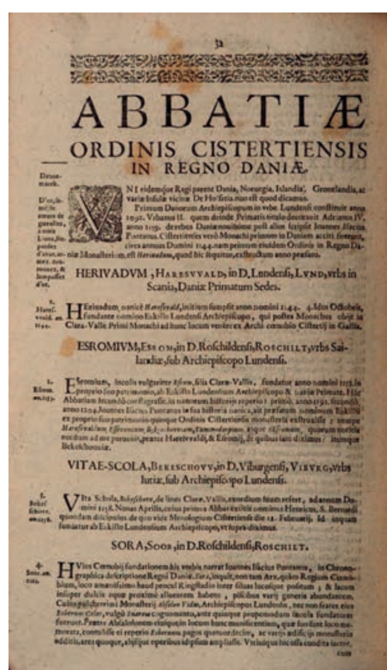
Det är besvärligt när man inte blir trodd på vad man säger.

16 juli 2020

Jag känner mig förföljd av cisterciensermunkar! År 2014 kunde jag publicera mina forskningar kring två tidigmedeltida stenkyrkor och ett stenhus från ca 1200 (se bilden) i Gran, Hadeland i Norge. En av stenkyrkorna kunde jag fastställa har börjat byggas som ett cistercienserkloster av munkar som kommit till Norge från Prag året 1176.

Nu sitter vi här med Harald Blåtands grav som vi hittat i Polen. Men också texten till en helt unik handskrift från 990-talet som berättar om Danmarks historia under 900-talet. Och tro det eller ej - plötsligt dyker i efterforskningarna åter cisterciensermunkar upp från just 1170-talet. Det har för mig blivit att åter dyka ner i gamla latinska skrifter.

ABBATIÆ

ORDINIS CISTERTIENSIS IN REGNO DANIÆ.

HERIVADVM, HARESVVALD, in D. Lundensi, LVND, vrbs in Scania, Daniæ Primatum Sedes.

ESROMIVM, ESROM, in D. Roschildensi, ROSCHILT, vrbs Selandiæ, sub Archiepiscopo Lundensi.

VITAE-SCOLA, BEKESCHOVV, in D. Viburgensi, VIBVRG, vrbs Iutiæ, sub Archiepiscopo Lundensi.

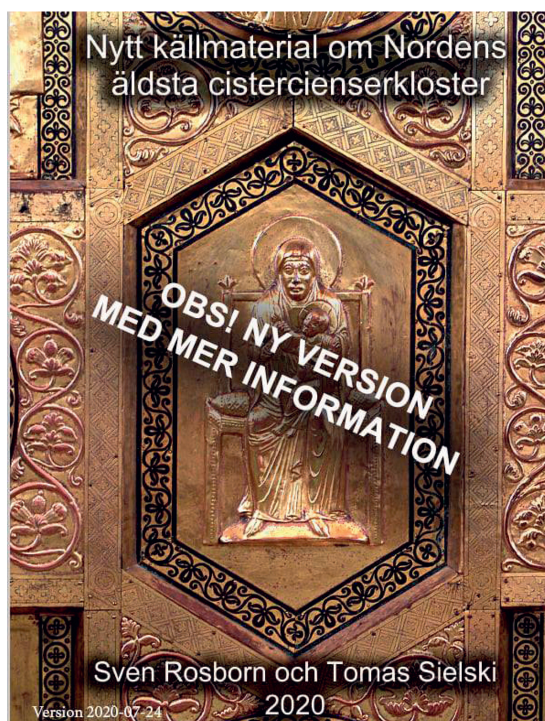
SORA, SOOR, in D. Roschildensi, ROSCHILT.

Jag börjar nästan tro att jag i ett tidigare liv måste ha haft ett samröre med den helige Bernhard av Clairvaux och hans klosterbröder.

20 juli 2020

I det stora källmaterial vi nu har om Harald Blåtands grav som Tomas Sielski och jag påträffat i Polen finns också texten till en unik handskrift från 990-talet om Danmarks historia, ”Gesta Wulinensis”. I våra efterforskningar har vi nu i det digra materialet hittat att handskriften under medeltiden fram till år 1535 förvarades på cistercienserklostret Colbatz i Polen. Plötsligt fick vi också i vårt material en mängd uppgifter som inte tidigare varit kända om hur denna klosterorden år 1138 med sitt första kloster i Norden etablerade sig i Skåne.

När Tomas Sielski sände mig dessa uppgifter reste sig nackhåren på mig. Jag fick använda hela gårdagen till att djupdyka i källorna och skriva nedanstående artikel. Äntligen hade vi hittat platsen för det cistercienserkloster ”Clara Sylua” som jag jagat i Skåne i flera decennier.

Klicka på länken om ni kanske är intresserade: https://www.academia.edu/43667748

21 juli 2020

För femtio år sedan i sommar, måndagen den 15 juni 1970 började jag som 20-årig arkeologipraktikant på Malmö museum. Uppdraget var att göra en byggnadsarkeologisk undersökning av Kompanihuset från 1530-talet invid rådhuset.

På den tiden gick befordran snabbt. I början av juli blev jag grävningsassistent på en bronsåldersboplats vid Almvik i södra Malmö som leddes av min kompis Göran Winge (han med spaden på bilden) och i slutet av månaden mellanlandade jag som grävningsledare för

stenåldersboplatsen Hindby mosse invid Fosie kyrka för att tre veckor senare kastas in som grävningsledare för hela den stor utgrävningen av det medeltida och 1600-talets Österport vid Drottningtorget. Bilden visar mig framför ett tvärsnitt av Malmös försvarsvall från 1520-talet.

Mitt arbete på Malmö museer avslutades efter 25 år minus 14 dagar då jag av politikerna fått order att sälja hela allmogesamlingen på 2400 föremål, det lilla Snapperupshuset

och alla vapen på militärmuseet som inte var skänkta till museet. Mitt svar på denna Malmöitiska politiska kulturslakt var självklar. En sådan arbetsgivare kan man inte tjäna. En vecka senare ringde min gamle vän Björn Jacobsen och bad mig komma ner till Höllviken. Han hade en idé. Den idén kom snabbt att utvecklas till Fotevikens vikingamuseum, ett än i dag i allra högsta grad levande museum.

22 juli 2020

Arbetet med att bygga upp ett helt nytt museum, Fotevikens Museum, var det kanske mest inspirerande jag haft i hela mitt liv. Med eldsjälen Björn Jakobsen vid rodret som en unik "doer" som kan "flytta berg" och som

aldrig ger upp och, inte minst, med många hängivna medarbetare skapade vi ett nytt sätt att förmedla historia och arkeologi på till en bred allmänhet. Som forskningschef på Fotevikens museum var givetvis bokfakta som alltid av stor betydelse för mig.

22 juli 2020

Kände för något smarrigt till teet i dag.

”Cookies”, sa hustrun.

”Men då behövs det ingredienser.”

”De finns säkert inhandlade i dotterns veck-

oinköp till oss pensionärer nu i Coronatider.”

”Men jag har aldrig befattat mig med cookiestillverkning”, försökte jag desperat rädda mig med.

”Då är det på tiden, du är ju snart 71 år!” blev det dräpande svaret följt av konstaterandet: ”Men du får göra allt själv.”

Bilden visar resultatet av familjär kvinnomakt.

24 juli 2020

År 1911 gjorde historikern Lauritz Weibull en utredning om de s.k. ”jomsvikingarna”. Han avslutade sitt arbete med det nedslående resultatet: ”Det nordiska Jomsborg och de jomsvikingar, den danska och isländska traditionen känna, ha aldrig existerat.”

Käre Lauritz i din himmel - du hade fel. Både Jomsborg och jomsvikingarna har existerat. Nya rön och fakta om detta krigarsamhälle kommer jag att lägga fram i boken som handlar om vårt arbete med Harald Blåtands tid och hans grav i Polen. De var tuffa, väl organiserade krigare med många skepp men också skickliga administratörer och skapare av ett handelsimperie.

29 juli 2020

Jonny Andersson, på tal om Drottens kyrka i Lund. På 1980-talet var jag manusförfattare och medproducent för tre en-timmarsprogram i TV2. Serien handlade om vår sydskandinaviska medeltid och hette ”Korset, svärdet och plogen”. Vi färdades runt i Danmark och Sverige med filmteam och allt filmades med film och inte digitalt. Vi visade bl.a. utgrävningen

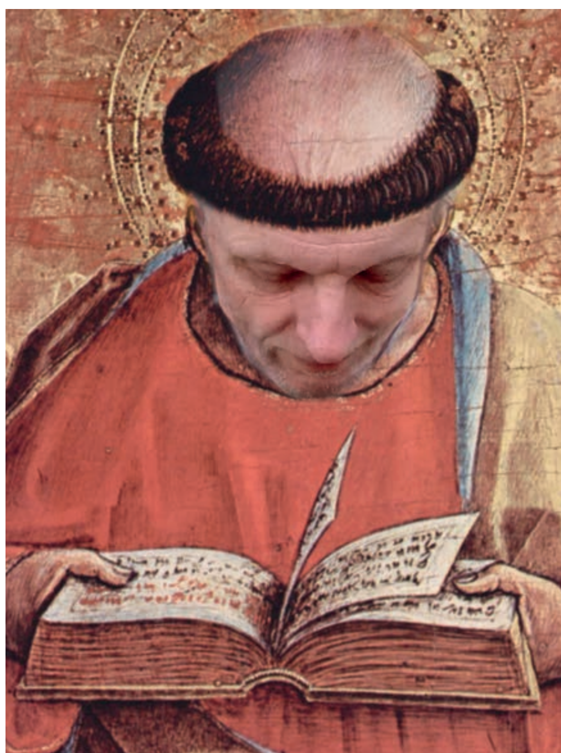

Utgrävningen av Drottens kyrka i Lund 1984
Foto: Sven Rosborn

av Herrevads cistercienserkloster och jag lade också in ett avsnitt om utgrävningen av Drottens kyrkoruin som pågick just då. Dessa tre filmer kanske fortfarande finns kvar på Sveriges television. Bilderna ovan nedan är från vår inspelning i Lund.

31 juli 2020

I dag 71 år gammal och första presenten dök upp klockan 02:09 från vännen Tomas Sielski. Inte som en handskrift likt medeltidens sätt att skriva utan via ett mail på min dator. Kände mig som en gammal munk när jag läste Tomas sammanfattning av ett unikt och hittills för forskningen fullständigt okänt klosterbrev från mitten av 1100-talet. Det var en cisterciensermunk som skrev och vars budskap nådde mig via Tomas exakt 860 år senare på denna min födelsedag. Munken ville nog på detta sätt till mig förmedlade helt nya uppgifter om Skånes och Danmarks historia. Här dyker kung Valdemar och biskop Absalon upp i en situation inte tidigare känd, här omtalas en kristen katastrof i Öresund, om Köpenhamn och om hamnen till Borgeby i Skåne och om hur man förser en nybyggd skånsk kyrka med heliga väggmålningar. Samma målningar som finns kvar i dag och som jag för några år sedan fotograferade.

Sicken början på en födelsedag! Tack du till namn okände munk och till dig Tomas.

(PS. Sammanfattningen av brevet är från den samling fram till nu okända 1100-talsbrev från cistercienserklostret i Colbatz, brev som vi nu känner innehållet i. Hur spännande som helst.)

11 aug 2020

Under första hälften av 1100-talet drabbades Danmark och Skåne av svåra inbördeskrig. Mängder med kungaättlingar blev mördade eller också stupade de i strid mot varandra men också kyrkans män agerade med vapen i hand. Troligtvis är det inte många icke historienördar som i dag vet något om denna våldsamma men spännande tid där makten om Skåne spelade en stor roll. Jag berättar därför i denna artikel om denna märkliga tid. Du kan klicka här för att läsa artikeln som du också kan ladda hem

själv om du så skulle vilja:
https://www.academia.edu/43827252/

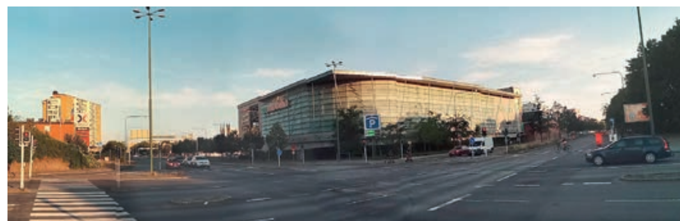
17 aug 2020

I dessa tider med Corona och vansinnig värme (vilka jag båda hatar) finns det tid att göra djupdykningar i böckernas värld. Tack och lov att jag inom bekvämt räckhåll har tillgång till ett eget omfattande bibliotek. I går fastnade jag för Janne Agris livsverk. Janne var en idog skribent och han tillbringade otaliga timmar på olika arkiv, inte minst Stadsarkivet i Malmö. Han skrev om allt från forntid och framåt nästan in i modern tid. Janne avled 1974 och året efter kunde jag införskaffa en del av hans skrifter på Gleerups antikvariat på Adelgatan i Malmö.

Döm om min förvåning när jag upptäckte att han beskrivit en plats som jag i princip varje morgon passerar på min halvmil långa promenad. Ni ser den på bilden som jag tog i morse. Jag hade absolut ingen aning om vad som utspelades här för flera hundra år sedan. En händelse som resulterade i att kunskap om platsen spreds runt om i landet och även i utlandet.

Jag var bara tvungen att i morse lyfta mobilen för att ta en bild av denna säkert av nästan alla i dag historiskt bortglömda plats. En man som i sin bil väntade vid rödljuset strax invid mig tittade intresserat på token som fotograferade en så till synes intetsägande plats. Funderade på att knacka på rutan och upplysa honom om lite av Malmös dolda historia och vad det var för mark som hans bil stod och puttrade på. Det blev dock grönt ljus innan jag hann göra detta.

Vad var det jag upptäckt? Klicka här för att läsa artikeln:
https://www.academia.edu/43884337

22 aug 2020

De äldsta kända fallen av homosexualitet i Malmö har vi från år 1539. Redan året innan hade den blivande rådmannen och senare borgmästaren Niels Kuntze av S:t Petris kyrkoherde Claus Mortensen anklagats för detta men friats av kung Christian III. Ni kan läsa min artikel genom att ladda hem artikeln som pdf via denna länk:
https://www.academia.edu/43920381

Anne Jepsdotter och Niels Kuntzes gravsten i S:t Petri kyrka.

29 aug 2020

Tänk så mycket ogräs men också vackra blommor som måste ha prytt Malmös gator, inte minst under medeltiden då gödsel och jord låg utspritt överallt i obeskrivlig mängd. Så mycket att man på Södergatan fick anlägga speciellt kraftigt upphöjda och smala gåstenar i en rad mitt på gatan. Här kunde mera finklädda borgare få lov att balansera sig till och från eventuella fester för att undgå att trampa ner i dyngan. Utmed gathusen måste växtligheten ha haft möjligheter till en rik blomning.

Kom att tänka på det när jag såg resultatet av kommunens sedan decennier helt åsidosatta skötsel av trottoarerna hemmavid i södra

Malmö. I de otaliga sprickorna och större och mindre hålen i asfalten uppspringer ibland saker som gör en glad. Som t.ex. denna magnifika solros. Hoppas bara nu inte att kommunen ändrar sina planer och plötsligt börjar sköta trottoarerna och då hugger bort denna verkliga solglimt.

4 sep 2020

Cistercienserna var en klosterorden som man tidigare trott etablerades i Skåne 1144 genom Herrevads kloster nära Klippan. Året innan hade man grundat Nordens första cistercienserkloster i Alvastra vid Vättern och i Nydala i Småland. Vid Tomas Sielskis och min genomgång av det stora material som rör Harald Blåtands grav i Polen har också ett stort, hittills okänt material om cisterciensernas första kloster i Skandinavien dykt upp. Detta kloster grundades redan 1137 strax väster om Åhus i Skåne.

Materialet som vi funnit består av texter från originalhandlingar från 1100-talet som en gång funnits i cistercienserklostret i Colbatz i Pommern. Detta kloster grundades 1173 av den tidigare abboten för det skånska klostret och han har troligtvis fört med sig dessa klosterhandlingar till sitt nya kloster.

1995 gjorde jag och en kollega till mig en stor multimediaproduktion om kyrkans historia i Norden. I ett avsnitt tog vi upp hur cistercienserklostren såg ut och hur de användes och vi använde då exemplet Alvastra i Östergötland. Även om detta kloster var större än det

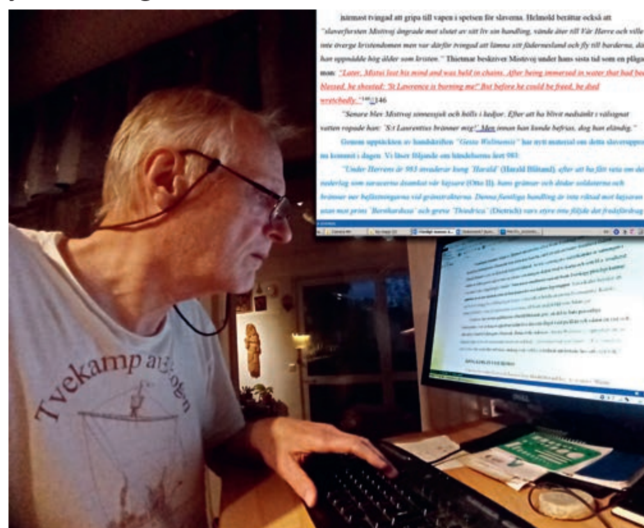

första klostret vid Åhus ger filmen en bild över hur klosterlivet måste ha fungerat även för de munkar som uppförde den första klosterkyrkan i Skåne. Klicka på länken för att se filmen.

https://youtu.be/_MLMG1p9jXM

12 sep 2020

Det här med att lägga sista handen vid ett bokmanus innebär en mängd korrigeringar, tillägg och strykningar - allt efter devisen ”Kill your darling!”

Problemet som vi haft med boken om Harald Blåtands liv och hans grav har varit att det hela tiden dykt upp nytt intressant källmaterial.

Jag läste en av mina gamla årgångar av ”Byahornet. Den skånska hembygdstidningen” från 1959. Denna tidskrift existerar fortfarande. I upplagan från 1959 fann jag en dikt som handlar om vådorna att få ihop ett vettigt manus. Även om jag inte använder papper och bläckpenna tycker jag den passar för min sinnesupplevelse just nu. Ska ni begripa något måste ni nog läsa högt - det är ju genuin skånska det är frågan om:

En siddor o toggar på pennaskafed
o präntar non ynka ra.
En glor i laftet
o loss en savor.
En gronnar o gronnar o siddor o tänkor
tiss en forsögor po nyt.
O pennen sprättor
så blecked stänkor
o rälia plompa
po papired dänkor.

Jodå, boken blir till. Manuset är nästan färdigt, layouten likaså. Det blir ca fyrahundra sidor med mycket förändringar av Danmarks och Skånes 900-tals historia som vi hittills känt den.

13 sep 2020

Christina och jag bor i en privat bostadsrättsförening Bergdala på Kulladal på 36 radhus. Varje år har vi spännande bussutfärder, sammankomster med tältresning och underhållning på P-platsen, loppis, julfester etc. men i år är allting så annorlunda. Våra festfixare i föreningen kunde till slut inte acceptera detta. Den unika Bergdalastämningen fick inte gå i graven. En tipsrunda runt våra tre kvarter och eftersits med grillad mat blev resultatet i dag. Här ses några av deltagarna. Visserligen bara en liten fläkt av hur ett socialt aktivitetsår på Bergdala brukar se ut - men kanske också förebådande ett ljus i tunneln.

16 sep 2020

”De buro ej kaskar och vapenrock
ej blänkande stål i hand
men de dogo alla i sluten flock
för sitt folk och sitt fädernesland.”

Så avslutades tacktalet till de sju som en gång offrade sina liv för sitt land. En av dem kände väl till Limhamn och Malmö. Han bodde ju här.

I dag har jag kunnat lämna över en unik arkivsamling, se fotot, om denne mans otroliga liv. Efter det att det bearbetats och kommit ut i bokform någon gång nästa år kommer arkivet att föras till Flyghistorisk förenings arkiv i Stockholm. Mannen hette KG Lindner.

Min gamle vän Göran Winge räddade för länge sedan detta enorma material från en brandhärjad tomt i Limhamn. Jag har förvaltat det under många år och nu äntligen kan både Göran och jag få frid över att veta att denne otrolige person och de han samarbetade med hedras och får den uppmärksamhet som de är värda.

Det svenska flyget har sorg. Sju plikttrogna, för sitt värv väl skickade, modiga män, ha skördats av en plötslig och - kan det tyckas - meningslös död. Deras uppgift var att upprätthålla vårt lands förbindelser västerut, och i denna sin uppgift tvekade de icke ett ögonblick att sätta sina liv på spel. De visste, att de gjorde det, ty i dessa dagar är trafiken över Nordsjön utsatt för stora faror.

Deras död blev en död i fosterlandets tjänst, en hjältedöd, som har en maning att ställa till en och var. Så betraktad, är den icke så meningslös, som vi i vår stora sorg skulle vilja kalla den.

Här bragtes det största av alla offer för fosterland och fredlig samfärdsel. Det utgör ett ädelt föredöme av mod och pliktuppfyllelse. På samma sätt bör det vara en självfallen plikt för varje svensk - för oss alla - att ställa oss till vårt lands förfogande, var helst så krävs, enigt beslutsamma att göra allt vårt bästa, allt vi förmå - skulle det så gälla det yttersta offret.

Ni kan på ett av fotona läsa en del av tacktalet som hölls i Västerleds kyrka den 2 november 1943.

18 sep 2020

Vintern är nog på ingång! Såg i dag 18 sep 2020 på Nyhetsmorgons väder att vi i Skåne haft 9 plusgrader klockan 3 i natt. Kan man tro på det? Så här såg det ut på grannens tak på Kulladal i Malmö klockan 6:13 och termometern visade på 2.3 grader.

23 sep 2020

Kulladal på min morgonpromenad 06:25 i morse. Dimma, rå luft, drypande fukt, en sol som desperat försöker tränga sig genom och ge liv. Enda positiva är att man kunde studera solklotet genom naturens eget skyddsfilter.

25 sep 2020

Vädret i Kulladal i dag, med ösregn och åska, får mig att tänkta på Daniel Rydsjös dikt ”Ättehösta vär” från 1946. Den är skriven på skånska så det gäller kanske att läsa högt för att förstå:

”De bårjar ble mårka o kyleda kvälla,
o målnen stau tonga dar solen gaud nör.
Äble o nödor di lösna o falla,
sommarens urtakost vesnar o dör.
Hi, secken ett vär! De sockar o dönar
o knagar i husen, når vengen tar fatt.
Räjned ha bårjad o padra o svala,
va säkor på, de bler böst i natt!”

25 sep 2020

De medeltidsarkeologiska utgrävningar som startade i Malmö år 1974 var bland de första riktigt stora undersökningar som gjordes i medeltida stadskärnor utanför Lund.

Dessa resultat och helt nya fakta kring stadens historia har vi faktiskt ett medeltidsarkeologiskt seminarium i Lund att tacka för. Jag har skrivit lite om detta här:

https://www.academia.edu/44162842

Jag kunde sammanfatta våra genom mödor framtagna resultat i min bok ”Det medeltida Malmö” år 2016. Den finns att ladda hem här:

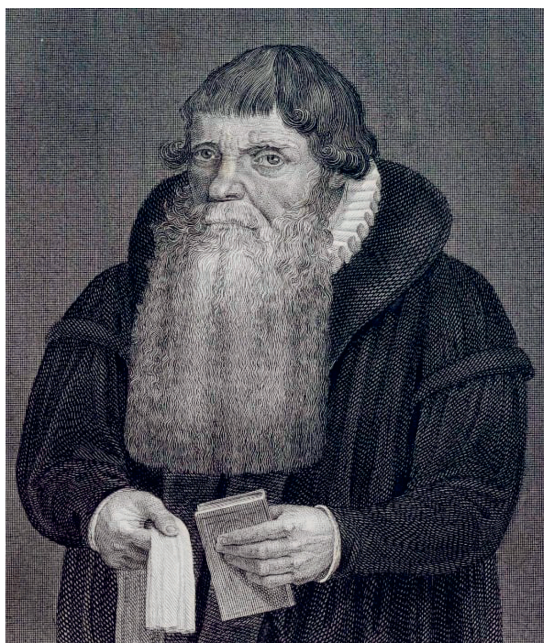
https://archive.org/details/DetMedeltida-MalmoDetektivarbeten

15 okt 2020

Hittade kopparsticket nedan föreställande norrmannen Peder Claussön som dog 1614. Han var en dåtida historiker. Visst ser han riktigt lärd och akademisk ut. För att livnära sig var Peder präst i Norge. Allvarlig och sträng som en historiker kanske ska vara men också med sitt temperament farlig för sina motståndare. Det berättas att han i en hästhandel inte fann köpet tillfredsställande och därför med sitt gevär sköt ihjäl motparten. Den unge Christian IV besökte just då Norge. Kungen fann prästen vara en historiker av rätta virket och återinsatte honom därför på sin prästtjänst på livstid.

Mycket av vår tidiga dansk/skånska historia har vi isländningen Snorre Sturlasson att tacka för. I början av 1200-talet skrev han sitt stora verk Heimskringla som handlar om Norges och Danmarks historia. Redan 1599 lät Peder

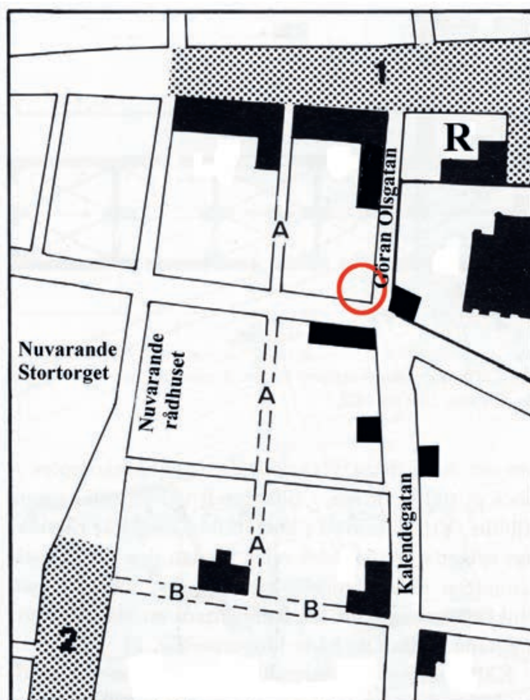

Claussön göra en översättning av Heimskringla. Han gjorde det på uppmaning av kanslern Gyldenstjerne men blev lurad på tryckningen. Först 1638, långt efter hans död, kom hans översättning ut.

När jag jämför Snorres verk med texten i handskriften ”Gesta Wulinensis” som vi nu funnit och som skrevs redan på 990-talet, finns det stora skillnader. Felaktigheter som gör att vi får skriva om delar av Danmarks och Skånes 900-talshistoria. Plötsligt har vi t.ex. fått förklaringar på många frågor om också några av våra skånska fornlämningar från den tiden. Ta bara de tre runstenarna i Torna Hällestads kyrka som korthugget talar om ett slag vid Fyrisvallarna. Genom ”Gesta Wulinensis” vet vi nu vad som hände där uppe vid Uppsala år 986.

19 okt 2020

Besökte i dag den arkeologiska utgrävningen på Kyrkogatan invid S:t Petri kyrka. Intressant! Man har bl.a. frilagt en medeltida källarmur i tegel utmed gatans norra sida. Se röd ring på min karta över medeltida tegelbyggnader (svartmarkerade). På fotona står stegen upp

mot tegelmuren. Källaren har troligen haft sin gavel mot Kyrkogatan och långsidan mot Göran Olsgatan. Den har inte haft källarvalv men det torde inte vara någon tvekan om att den även ovan mark varit en präktig tegelbyggnad.

På min karta ser ni de två torggatorna innan Stortorget kom till på 1530-talet. (1-2) Det medeltida rådhuset är markerat med ett R och låg norr om S:t Petri kyrka. A-B markerar två

gator som försvunnit redan i slutet av medeltiden.

Det som är intressant är att Kalendegatan genom de många tegelbyggnader från högmedeltiden som är lokaliserade utmed gatan verkar att vid denna tid ha varit en gata med hög status. Huset som nu delar av grävs fram har ingått i denna statusgata.

20 okt 2020

Ibland är det intressant att läsa de gamla danska historikernas böcker om hur de trodde vikingatiden tedde sig. Satt i kväll och läste Arild Hvitfeldts stora bok (vars manus han skrev på sent 1500-tal) om avsnittet om Harald Blåtands historia. Uppgifterna i hans tecknade släktträd över kung Harald har inte många godkända rätt jämfört med handskriften ”Gesta Wulinensis från 990-talet som vi nu funnit en översättning av..

Fortegnelse paa de Christne Konger/
Som i denne Bog indeholdis.

Gorm bleff Konge i Danmarck ved HERRENS Aar 900. (som noglemeene) Hand fick den ypperlige Tyre/ Kongens Daatter aff Engelland til Hustru/ Døde 931.

Knud slagen i Strid udi Irland/ Aar 930.

Harald den Vise/ den Siette aff det Naffn (som Saxo meener) med Tilnaffn Blaatand/ Konge udi Danmarck/ 51. Aar effter sin Fader/ forfremmede den Christelige Religion offver det gantske Rige/ gaff aller først Low oc Rat/ oc beskickede en herlig Politie/ bleff ombragt aff sin Søn 980 oc begraffuit udi Roskilde/ udi hellig Trefoldigheds Kircke/ som hand selff haffde funderit.

Gunild bleff giffven Erich Blodoxe/ Konge i Norge/ effter hans Fader Harald Horfager den første/ som ene regerede offver samme Rige/ effter at de Nasse Konger vaare døde.

Hagen thiel slagen aff de Sember.

Svend II. kaldet Tvestag/ Danmarckis Konge effter sin Gudfryctige Fader/ vaar først ugudelig / oc to gange fangen aff de Wendiske/ oc tredie gang fordreffven udi 14. Aar / aff Kong Erich udi Sverige/ oc bleff udlendig i

Harard Graafeld/ Kong udi Norge/ effter Hagen Adelsteen/ Slegefred / oc kom i sin Broders Erich Blodoxis sted.

27 okt 2020

”Den som äger en trädgård och en boksamling saknar intet”. Käre Marcus Tullius Cicero, du dog visserligen redan 43 f.Kr men detta är minsann visdomsord som du levererade. Själv äger jag 23 bokhyllor från golv till tak fullt belastade med tryckta alster. Visst är digitala böcker också intressant, om man t.ex. snabbt

vill söka på detaljer. Men inget går upp mot att sitta med en pappersbok, känna papprets fibrer, känna den ofta angenäma doften av trycksvärta och papper eller känna den mjuka tyglumpen i pappret på böcker från 1500-tal och 1600-tal. Att fysiskt få vända sidblad och inte bläddra genom ett tryck på tangenter.

Men pappersböcker tar plats och ibland fordras utsortering. Efter genomgång och nödvändig utrensning av min boksamling i ämnet Vikingatid är detta nu den samling som jag har kvar om vikingatiden. Nu ska jag gå igång med min Skånesamling som är betydligt större. Alltså många dagars härligt arbete kvar!

30 okt 2020

Huspriserna i Kulladal i södra Malmö når nu höga höjder. Kanske detta hus vid Velandergatan motsvarar dessa höjder? Kanske lämpligt för studerande som söker avskildhet i studierna. Visserligen litet men välbyggt och till synes välvårdat. En nackdel är dock att den eventuellt blivande bostaden saknar sanitära installationer.

7 nov 2020

November - då är det GÅS-tider!

I så där drygt sextio år har jag som genuin skåning ätit gås runt den 11 november. Det har varit en tradition som ytterst få gånger fått ställas in. Sedan sju år tillbaka är det vår familjetradition att njuta gåsen på Hurvas gästgivaregård. I år blev det inte det åttonde året – den eländiga Coronan satte stopp. Visserligen serverar Hurva gås även i år men som varande i högriskgrupp beslutade vi gamlingar att stanna hemma.

Vad då göra? Tomas Sielski och hustrun Ewa blev den räddande ängeln. De driver ju restaurang mitt i Malmö och har komplett gåsmiddag för hemkörning. 17.00 hade vi beställt och med endast två minuters försening dök vänlig personal upp med frigolitbackar fyllda med varm mat. Mat som garanterat höll värmen mer än en timme.

Åtta personer samlades kring bordet. Svartsoppan var superb och gåsen låg uppskuren på två stora fat med tillbehör. Äppelkakan med vaniljkräm var ett perfekt avslut.

Jag vågar nog påstå att jag, efter ett helt livs erfarenhet, inte är bortkommen när det gäller att bedöma en gåsmiddags kvalitet. Denna kan jag varmt rekommendera. Ni hittar mer info här:

Om gås och lutfisk

Jag hade möjlighet att tala om gås och lutfisk med min gode vän Sven-Olle Olsson, tidigare presens för Skåneländska Gastronomiska Akademien. Att äta gås till Mårten var vanligt i Skåne förr i tiden. Sophie Sparre på Tosterup berättar att man varje år till Mårten hade storslakt på gäss, 70 – 112 stycken är omtalade under olika år. Blodet togs till vara och eftersom detta var en färskvara har det givetvis använts.

Även om Sophie endast beskriver gåssteken som huvudrätt är det därför troligt att även svartsoppa gjord på gåsblod förekom. En traditionell festmåltid skulle nämligen innehålla fyra huvuddelar som avåts i tur och ordning: Soppan, Fisken, Gröten och Steken. Till gåsgillet vet vi att det var den finare varianten av fisk, nämligen lutfisken, som serverades som en av dessa rätter. Denna föregicks avopprätten och det är väl här som vi troligtvis kan ha upphovet till svartsoppan. När gåsmiddagar lanserades av Stockholmskrögare vid mitten av 1800-talet var det dock endast två av de fyra gamla huvudingredienserna som man använde sig av, dvs. svartsoppan och steken.

19 nov 2020

En lugn kväll framför TV-skärmen. Familjemedlemmen Eskil av vikingasläkt är en trogen recensent av det digitala utbudet.

28 nov 2020

Mörkret har i dag fått vika utanför mitt skrivarfönster. Adventsljusen i trädgård och åt gata är uppsatta och kommer nu att lysa upp många mörka nätter framöver. Vi behöver ljus i vintertid - och speciellt i dessa svåra tider. Kom att tänka på Bo Setterlinds dikt vars ord känns väldigt aktuella och viktiga just i år.

4 dec 2020

Byahornet är en hembygdstidskrift om Skåne. Den startades av Moje Biarner (1900–1985). Under sin studenttid i Lund på 1920-talet fick han kontakt med många intressenter av skånsk historia. År 1930 beslöt han sig för att lyfta fram hela landskapets historia till en bred publik. Verktyget för detta blev hans bokförlag Scania. Mitt under krigsåren, året 1942, skapades så tidskriften Byahornet som fortfarande i allra högsta grad existerar, numera under redaktör Bertil Wilhelmssons sakkunniga ledning.

I julnumret i år har Bertil själv skrivit en artikel som handlar om den spännande historien slaget vid Foteviken år 1134. Här fick en dansk kung "på nöten" och hans son stupade varefter

danskarna fick en kung som skåningarna backade upp – i varje fall året 1134. Sedan blev samme kung maktgalen och mördade bl.a. sin familj, men det är en annan historia.

I julnumret finns inte bara krig. Vad sägs om docenten i Lund som år 1901 hamnade i en stor förfalskningshärva med biljetter, om det skånska glasbruket i Perstorp på 1600-talet, om de medeltida kyrkorna i Aggarp och Lemmeströ och om historien om Högalunds dansbana på Österlen. Tidningen inleds med en längre artikel om skånska häxor på 1500-talet.

På Byahornets hemsida har man lagt ut åtta äldre nummer som gratis kan laddas ner. En del av artiklarna handlar om Söderslätt. Kanske lite intressant Skåneläsning i dessa isolationstider:

https://www.byahornet.se/artiklar.html

4 dec 2020

Satt och tittade på Google Earth och noterade att de lagt in nya satellitbilder över Foteviken och Höllviken. På dessa ser man tydligt den fjärdedels ringvall som uppkastats för skydd av Fotevikens inlopp. På fotot har jag markerat den planerade ringborgens inre cirkelområde vilken planerats att vara ca ca 220-230 m i diameter.

Professor Klavs Randsborg från Köpenhamns universitet, Poul Erik Lindelof och jag grävde 2009 i denna vall och vi kunde då bevisa att den är uppförd av människohand. Även om vi inte hittade några daterande föremål är det knappast någon tvekan om att vi här står inför en planerad och påbörjad men inte avslutad ringvall från Harald Blåtands tid under slutet av 900-talet. Den har varit tänkt att bli lika stor som hans väldiga ringborg i Aggersborg i norra Jylland. Samtidigt har man också påbörjat en träspärr tvärs över Fotevikens mynning.

Fotevikens Maritima Centrum tillsamman med Malmö museer och marinarkeologerna i Roskilde har undersökt denna spärr. En av träpålarna är årsringsdaterad till 980-talet. Senare, i början av 1000-talet, har man byggt på spärren med en enorm stenvall på 300 meters längd under vatten. Endast kungamakten har kunnat beordra ett sådant arbete. Varför? Den enda tänkbara förklaringen är att den skulle skydda inloppet till en hamn för den skånska ledungsflottan inne i Foteviken. Därför har man också börjat uppföra denna enorma vikingaborg just som skydd vid inloppet till viken. En borg där arbetet bara påbörjats men snart avslutats, antagligen då Harald Blåtand avlidit hösten 985.

Jag har skrivit lite mer om den tidigare bortglömda vikingatiden här ute vid Foteviken i sydvästra Skåne:

https://www.academia.edu/3349783
https://www.academia.edu/42036884

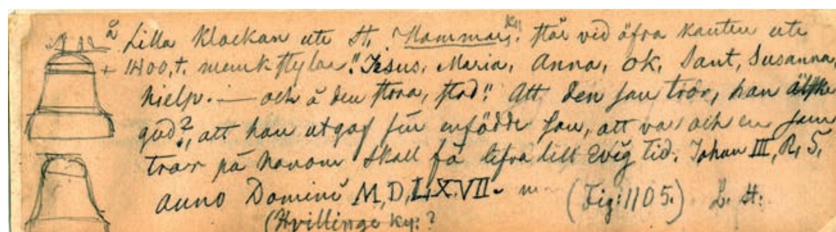
5 dec 2020

På den fantastiskt intressanta digitala databasen ALVIN https://www.alvin-portal.org hittade jag en bild av denna lapp, nedtecknad av den skånske arkivbildaren Nils Månsson Mandelgren (1813-1899). Han har besökt Stora Hammars gamla kyrka vid Höllviken, tagit sig upp i tornet och noterat vad som stod på de två kyrkklockorna, se bilden. Dessa klockor hängde fram till 1730 i en fristående klockstapel av trä men stormen detta år välte stapeln.

Låt oss tyda Nils text:

”Å lilla klockan uti St. Hammars ky står vid öfra kanten uti (1400.t) munkstylar ”Jesus, Maria, Anna ok sant Susanna, hielp. - och å den stora stod ”Att den som tror, han älske gud ? att han utgaf sin enfödde son, att var och en som tror på honom skall få lefva till evig tid. Johan III, R, 5, anno Domini MDLXVII.”

Den stora klockans datering är alltså 1567 men den lilla har Nils endast antagit vara från 1400-talet på grund av ”munkestilen”. En så-

Å lilla Klockan uti St. Hammars ky: står vid öfra kanten uti 1400.t. munkstylar: "Jesus, Maria, Anna, ok, Sant, Susanna, hielp. — och å den stora, stod: "Att den som tror, han älske gud?, att han utgaf sin enfödde son, att var och en som tror på honom skall få lefva till evig tid. Johan III, R, 5. anno Domini M,D,LXVII. (Fig: 1105.) L. H.
(Hvillinge ky: ?

dan stil kan emellertid likaväl höra till 1300-talet.

Denna klocka bör ha varit donerad av någon stormansfamilj. Jag antar att det varit kvinnor med i spelet eftersom man enligt texten bara velat söka hjälp hos de kvinnliga helgonen jungfru Maria, hennes mor Anna och martyren Susanna. Susanna var en kristen jungfru som vägrade att offra till guden Jupiter och hon blev därför i sitt hem halshuggen år 293. En relik efter denna jungfru fanns i Vor Frue kyrka i Köpenhamn men hon verkar inte ha varit något vanligt helgon här uppe i Skandinavien. Varför har någon eller några kvinnor i Stora Hammars socken valt just henne att bedja till? Det är fritt att fantisera. Något säkert svar kommer ni aldrig att få – även om svaret en gång funnits här i Skånes sydvästra hörn.

Vad skulle vår historia vara värd om inte tolkningsproblem fanns? Ett annat problem som rör klockorna i Stora Hammar kan jag nämna här. Nils Mandelgren har uppenbart sett dessa klockor vid mitten av 1800-talet men hans uppgifter stämmer dåligt med en beskrivning gjord av kyrkoherden år 1830. Då berättas att vid stormen år 1730 sönderslogs en klocka och delarna omgöts i Malmö 1739. Jag misstror inte den källkritiske Nils Mandelgren men vad är det egentligen för en klocka han sett i sitt besök i Stora Hammars kyrka?

9 dec 2020

Jag börjar bli riktigt trött på vikingatiden. Nu har jag i tre veckor arbetat på tillägg, språkgranskning, layoutkontroll, bildbearbetningar med mera i tre olika språkutgåvor av Tomas Sielskis och min kommande bok om Harald Blåtand.

Så beslöt jag mig i dag att koppla av med något helt annat, nämligen min egen släktforskning. Öppnade därför en sedan år tillbaka bortglömd mapp och det första jag såg var dessa teckningar, gjorda av mig på mellanstadiet på Rörsjöskolan på 1960-talet.

Givetvis handlade de också om vikingatiden!! Var nästan beredd att utbrista med texten i skrönan om ett uttryck från vikingatiden:

”För vikingarnas raseri, skona mig milde Herre Gud!”

12 dec 2020

Julen närmar sig. Kvällen innan Lucia. Lussekattorna är utplockade ur ugnen.

13 dec 2020

Jag bor i en bostadsrättsförening på 36 hus i Kulladal i södra Malmö. I år har vi i bostadsrättsföreningen (invid TrädgårdsPalettens fina handelsträdgård) inte kunnat fira vår traditionella julglögg tillsammans. Men skam den som ger sig. I stället blev det en julklapp till varje hus bestående av ett ostpaket. Paketen uthämtades i ett för varje hus givet tidsschema vid vårt förråd, allt för att bestämmelserna i dessa Coronatider efterlevs. Damer ur vår festkommitté ansvarade för utdelningen.

16 dec 2020

Veckans matleverans av dottern Anne. Hon har haft Corona och har antikroppar så det

känns lugnt för hennes föräldrar och Eskil att veta att hon inte varje vecka utsätter sig för någon risk för vår skull.

16 dec 2020

Min gamle vän konstnären Ronny Hårds version på den annalkande julen.

16 dec 2020

I dag påträffades en sedan länge försvunnen bildsten från sent 900-tal, klicka på bilderna för att se alla fotona. Det är en av stenarna i det sedan länge förstörda Hunnestadsmonumentet nära Marsvinsholm vid Skånes sydkust. Bildstenen påträffades vid schaktningsarbeten. Av stenarna finns tre bevarade på Kulturen i Lund, se mina foton.

Hunnestadsmonumentet är dokumenterat första gången i bild av den danske forskaren Skonvig ca 1627, därefter av forskaren Worm 1643. Givetvis har jag med detta monument i den kommande boken om Harald Blåtand, hans liv och om hans påträffade grav i Polen. Monumentet är ju från hans tid som regent. Här är lite hämtat från boken:

”Hunnestadsmonumentet är från samma tid som Tullstorpsstenen. När monumentet avbildades ca 1627 bestod det av åtta stora stenar av vilka två bar runinskrifter och fem var bildstenar. Senare skövlades monumentet men en del stenar återfanns år 1814. I dag är tre stenar bevarade.

På en sten menar vissa att man återgett en gammal hednisk saga. Häxan Hyrrokkin kommer ridande till guden Balders begravning. Monumentets koppling till missionstiden framgår emellertid av stenen med det stora kristna korset.

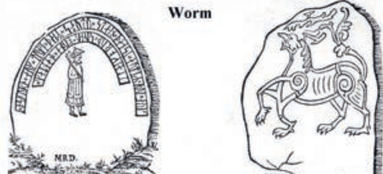
På en annan sten finns en man med märklig hjälm och en kroppslång klädnad och han bär en yxa på sin högra axel. Runstenstexten på den stenen lyder: ”Esbern och Tomme de satte sten denna efter Roi och Lekfröjd, söner till Gunne Hand.” Exakt så som mannen är avbildad, med märklig hjälm och fotlång klädnad, såg den östromerske kejsarens livvakt ut och så bar man också på högeraxeln sina silverbeslagna yxor när dessa skandinaver beskrivs tåga i procession framför kejsaren.”

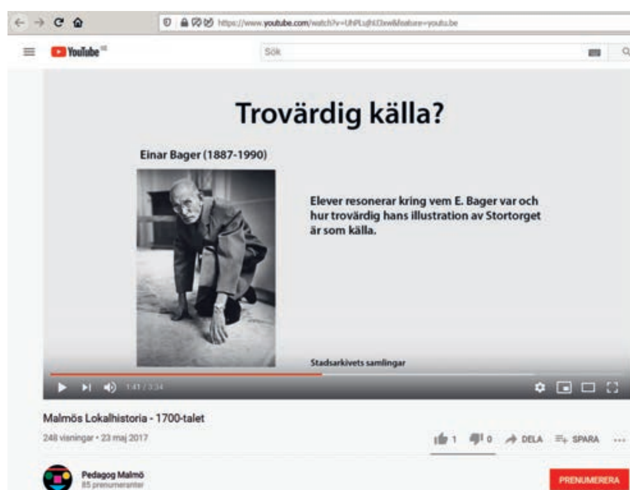
19 dec 2020

Det är bra att elever i Malmö får digitala lektioner i hur man ska vara observant när det gäller historia och fakta. Här har Malmö stadsarkiv, Malmös museer och Malmö högskola varit med om att lägga upp en video med tillhörande arbetsmaterial om 1700-talets historia för Malmös skolor.

Jag blev minst sagt FÖRBANNAD när man använder Malmös i särklass skickligaste Malmöforskare Einar Bagers personfoto för att illustrera detta. Som ni lagt upp bilden och tillhörande rubriktext med frågetecken är det lätt att uppfatta det som om man bör ifrågasätta Einars enorma kunskaper och hans livslånga arbete i Malmö stadsarkivs samlingar.

Jag har förgäves sökt det informationsmaterial som eleverna ska ha tillgång till när det gäller att förstå Einars bild av Stortorget. Jag har många gånger diskuterat denna bild med honom själv och vet precis hur han tänkte. Han var själv mycket kritisk till bilden vilken blev ”kuppad” av en dagstidning på 1930-talet utan att han ville ha den publicerad på grund av de många felen som fanns i bilden. Kommer detta fram i skolelevernas material?

Ni har förhoppningsvis inte menat att ifrågasätta Einar som den otroligt seriöse forskare han var men er kombination med Einars foto och rubriktexten ”Trovärdig källa?” är en skandal. Einar Bager, min mentor i Malmöforskning under mer än trettio år, hade varit den förste att klargöra för er och Malmö skolbarn vad en primärkälla och en sekundärkälla i historiska sammanhang är för något. Det var just respekten för källkritiken som var hans signum. Och så använder ni en teckning av honom som han själv tagit avstånd från. Å min gamle, sedan länge avlidne väns vägnar protesterar jag på det skarpaste.

Anm: Efter mitt inlägg på Facebook blev jag kontaktad av ansvariga som beklagade att man formulerat sig på detta sätt. Videon som man visat har också tagits bort.

20 dec 2020

Fyra ljus brinner i kväll den fjärde advent. De värmer trots att tiden är bister och stolar står tomma i många hem.

En liten hälsning från Kulladal i Malmö från Christina, ”västgöten” Eskil och mig själv.

23 dec 2020

Julen är här! Risgrynsgröten under kokning. Som traditionen bjuder med åtnjutande av en julöl. En rörande timme vid grytan. Men i år ett allvarligt traditionsbrott. Tuborg ”Hvid sne”-öl saknas - första gången på minst 20 år. Jag funderade på att ro över till Dragör för att rädda traditionen och undgå gränsstoppen - men hittade ingen roddbåt!

23 dec 2020

Så här när det närmar sig midnattstimman och julafton står beredd att knacka på dörren vill jag avsluta med min vän Tommy Juths fantastiska framförande av en älskad julsång.

Inspelningen är gjord i Caroli kyrka. Även om Caroli inte numera är en kyrka har den en plats i mitt hjärta. Här var min doppräst Hagbard Isberg kyrkoherde och härifrån bedrev han i början av 1900-talet sin heroiska och framgångsrika kamp för alla barns rättigheter, inte minst de ”oäkta barnens” plats i vårt samhälle. Jag är stolt över att vara döpt av honom.

https://youtu.be/_iv5-EQYjYw

